

ARHITEKTONSKA DEKORACIJA U ULICI PETRA KREŠIMIRA IV. U SPLITU

Duvnjak, Lucia Ema

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:198329>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**ARHITEKTONSKA DEKORACIJA U ULICI PETRA
KREŠIMIRA IV. U SPLITU**

Lucia Ema Duvnjak

SPLIT, 2024.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA POVIJEST UMJETNOSTI

**ARHITEKTONSKA DEKORACIJA U ULICI PETRA
KREŠIMIRA IV. U SPLITU**

Studentica: Lucia Ema Duvnjak

Mentorica: Kristina Babić, v. pred.

Split, rujan 2024.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1. 1. Metodologija rada.....	2
2. Ulica Petra Krešimira IV. u kontekstu urbanističkog razvoja grada Splita.....	3
3. Katalog arhitektonske dekoracije u Ulici Petra Krešimira IV.....	11
3. 1. Krešimirova ulica 11.....	12
3. 2. Krešimirova ulica 9.....	18
3. 3. Krešimirova ulica 7.....	21
3. 4. Krešimirova ulica 5.....	25
3. 5. Krešimirova ulica 3 – palača Cindro.....	29
3. 6. Krešimirova ulica 1.....	39
3. 7. Krešimirova ulica 2.....	41
3. 8. Krešimirova ulica 4 i Krešimirova ulica 6.....	46
3. 9. Krešimirova ulica 8.....	50
3. 10. Krešimirova ulica 10 – palača Grisogono.....	56
4. Zaključna razmatranja.....	61
4. 1. Balkoni.....	61
4. 2. Konzole.....	66
4. 3. Lukovi.....	70
4. 4. Luminari.....	75
4. 5. Okovi / kovinski proizvodi.....	76
4. 6. Pilastri i stubovi.....	77
4. 7. Prozori.....	79
4. 8. Reljefi.....	81
4. 9. Ulazi.....	82

4. 10. Abecedni popis motiva.....	87
4. 10. 1. Akant.....	87
4. 10. 2. Girlande.....	88
4. 10. 3. Maskeron.....	89
4. 10. 4. Školjka.....	91
4. 10. 5. Voluta.....	91
5. Zaključak.....	93
6. Literatura.....	94
Sažetak.....	96
Abstract.....	97

1. Uvod

Tijekom stoljeća, zapadni krak decumanusa, danas poznat kao Ulica Petra Krešimira IV., prošao je kroz brojne urbanističke i arhitektonske promjene koje su oblikovale njegovu današnju strukturu i značaj. Od romaničkih intervencija unutar prostora Dioklecijanove palače do kasnijih pregradnji u razdoblju srednjeg i novog vijeka, ova je ulica dinamičan odraz društvenih i urbanističkih promjena unutar povijesne jezgre Splita. Proučavanje arhitektonske dekoracije, koja čuva tragove brojnih transformacija ovoga prostora, omogućava nam bolji uvid u procese sužavanja ulice, kao i adaptacije prostora za potrebe populacije koja je postupno rasla, a s njom i njezine potrebe. S obzirom na fragmentirane podatke, romanička faza razvoja ulice danas je prepoznatljiva tek na nekoliko sačuvanih zgrada, poput palače Grisogono i jedne porušene zgrade čiji se ostatci danas čuvaju u Arheološkom muzeju u Splitu, dok su ostali objekti porušeni ili prenamijenjeni. Istraživanje ukazuje na značajne kontraste između sačuvanih primjera vrijedne stambene arhitekture, kao što su palače Cindro i Grisogono, i zapuštenih dijelova palače, gdje su nekoć bitni prostori doživjeli neadekvatne prenamjene. Cilj ovog rada je analizirati arhitektonsku dekoraciju u Ulici Petra Krešimira IV., pružiti kronološki prikaz razvoja ulice i osvijetliti njezinu ulogu kao vitalnog komunikacijskog puta unutar Dioklecijanove palače, s posebnim osvrtom na očuvane primjere dekoracije na stambenoj arhitekturi.

1. 1. Metodologija rada

Ovaj rad je nastao u svrhu kataloški organiziranoga bilježenja arhitektonske dekoracije u Krešimirovoj ulici u Dioklecijanovoj palači, koja se proteže od Peristila na križanju *carda* i *decumanusa* do zapadnih vrata Palače, točke gdje se susreću Ulica Ispod ure i Bajamontijeva ulica. Tijekom iščitavanja dostupne literature primijećen je manjak organiziranoga popisa trenutnoga stanja Dioklecijanove palače, počevši od manjih jedinica poput njezinih ulica. O razvoju palače pisalo se i još uvijek se piše mnogo, ali uglavnom o široj slici preobražavanja palače u grad ili o određenim detaljima koji se tiču samo određenoga stilskoga razdoblja, poput gotike, renesanse, baroka i drugih. Zbog rascjepkanosti na različite tematske jedinice, trenutno stanje Dioklecijanove palače i prisutnost različitih elemenata iz različitih stilskih epoha ne čini se istovremena koliko ona stvarno jest. Dioklecijanova palača je bogati povijesni prostor u kojem se pretapaju i međusobno povezuju različiti umjetnički utjecaji, a često, uz novija istraživanja, stariji slojevi ponovno izlaze na vidjelo. Kako bi se zabilježilo stvarno stanje, konkretno ulice Petra Krešimira IV., i prisutnost različitih arhitektonskih elementa ovaj je rad, uz iščitavanje literature, tražio ponešto terenskoga rada koji obuhvaća fotografiranje, popisivanje i upisivanje jedinica u kataloške kartice. Fotografiranje i popisivanje jedinica izvođeno je tijekom srpnja 2024. godine. Koncept poglavlja „Zaključna razmatranja” preuzet je iz djela Ive Šprljana, *Arhitektonski detalji u eksterijerima Šibenika*, koji je uvelike odgovoran i za sam koncept čitavoga rada. Počevši s uvodom u temu kroz kontekstualno razmatranje teme urbanističkoga razvoja u Dioklecijanovoj palači od smrti cara Dioklecijana pa sve do današnjice, glavna okosnica rada je katalog arhitektonske dekoracije. U katalogu su navedene osnovne informacije poput naziva stambenoga objekta na kojemu se arhitektonski element nalazi, ako je naziv objekta poznat, adrese, katastarske čestice te informacija o samome elementu. Opisan je položaj elementa te njegove glavne karakteristike. U poglavlju „Zaključna razmatranja” prikazani su najreprezentativniji primjeri elemenata poput balkona, prozora, vrata i sličnoga, pronađeni u Ulici Petra Krešimira IV. U katalogu su obrađene prvo kuće s južnim pročeljem, od istoka prema zapadu, zatim kuće sa sjevernim pročeljem, od zapada prema istoku.

2. Ulica Petra Krešimira IV. u kontekstu urbanističkog razvoja grada Splita

Poleogeneza grada Splita znatno je drukčija od one ostalih onodobnih gradova koji su naslijedili zemljište i duhovne vrijednosti uslojene na prostoru grada u nastanku. Iako je postojalo naselje u Splitskoj uvali, prije Dioklecijanovog doba dijelom salonitanskog agera¹, jezgra grada Splita nastaje iz palače cara Dioklecijana sagrađene u posljednjoj četvrtini 3. st. n. e.² U formalnom i prostornom pogledu grad se razvija iz matrice Dioklecijanove palače, a propašću obližnje *Salone* njezino stanovništvo preusmjerava razvoj palače prema liku grada u sadržajnom smislu.³ Pripovijedanja Tome Arhiđakona tvrde da su Salonitanci, prestravljeni napadom Slavena, pobjegli na susjedne otoke i kasnije se vratili na kopno kako bi se nastanili u Dioklecijanovoj palači. Nagli bi bijeg i postupni povratak Salonitanaca na kopno značio da je Palača neko vrijeme bila gotovo nenaseljena, ali od trenutka kada je prestala biti careva rezidencija, nakon careve smrti cca. 316. godine, unutar bedema Palače boravilo je ili trajno stanovalo različito stanovništvo.⁴ Palača je neko vrijeme ostala u posjedu rimskih carskih obitelji, čiji su pojedini članovi u njoj boravili. Arheološki ostatci pokazali su da je i u prvim stoljećima nakon Dioklecijanove smrti došlo do bitnih promjena u obliku i funkciji pojedinih dijelova Palače, što potvrđuje da je u njoj bilo života.⁵ Još jedan bitan detalj koji dokazuje postojanje određenog stupnja organizacije stanovništva u novoformiranome gradu je prebacivanje sjedišta nadbiskupije iz *Salone* u Dioklecijanovu palaču 641. godine.⁶ Razlika je u tome što za Palaču do razaranja *Salone* nije bilo potrebno da bude organizirana kao grad. *Salona* je privlačila dovoljno velik broj stanovnika da bi u njezinoj blizini nastao drugi grad jednakih razmjera.⁷ U palači su se usputno naseljavali najprije visoki slojevi, civilna i crkvena elita odnosno građani koji su imali određena statusna ili položajna prava da u njoj borave.

¹ Rapanić 2007, 13

² Marasović, Oreb 1977, 78

³ Rapanić 2007, 12

⁴ Rapanić 2007, 30

⁵ Marasović, Oreb 1977, 79

⁶ Marasović K., Marasović T. 2012, 99

⁷ Rapanić 2007, 30

Novodoseljeni stanovnici sa sobom su u Palaču donijeli nekakvu osnovnu strukturu civilne i crkvene vlasti, koja je uz postojeći prikladan prostor glavni preduvjet budućem gradu.⁸

Oblik Palače u skladu je s njezinom nekadašnjom funkcijom. Palača je građena kao rezidencija imperatora, njegove obitelji i pratnje: počasne garde, posluge i vojne posade. Palača predstavlja uspjeti spoj raskošne carske vile i utvrđenog vojnog logora. Često prisutni u rimskom urbanizmu, elementi *castruma* došli su do izražaja u trima kopnenim fasadama i aksijalnom rješenju glavnih ulica – *carda* i *decumanusa*. Na sjecištu glavnih ulica, u sredini Palače, smješteni su hramovi i careva grobnica, sjeverni dio sadržava odaje za poslugu i vojnu posadu, a južni imperatorove privatne odaje.⁹

Prva etapa razvitka grada otprilike traje od pada *Salone* početkom 7. stoljeća do stvaranja autonomne komune pod vrhovnom vlašću ugarsko-hrvatskih kraljeva početkom 12. stoljeća, 1105. g.¹⁰ Proces prerastanja Dioklecijanove palače u srednjovjekovni grad započeo je neprimjetno, a intenzivirao se nakon preseljavanja i konačnoga doseljenja Salonitanaca. Otprilike u 10. stoljeću srednjovjekovni *Spalatum* počinje nadilaziti prvotne granice postavljene bedemima Palače. Grad se najprije širi prema zapadu, neposredno uza zidine, i nešto manje prema istoku.

Ulaskom u drugu etapu svoga razvitka, koja traje od početka 12. stoljeća do početka 15. stoljeća, fizionomija grada se konačno bitno mijenja.¹¹ Tijekom 12. i 13. stoljeća grad udvostručava površinu svoje prve jezgre¹², a istovremeno dolazi do oblikovanja grada i njegove strukture unutar Palače. Prvim proširenjem grada Zapadna vrata Palače postaju glavna veza između starog i novog dijela grada. Sjeverna su vrata u 12. i 13. stoljeću već bila prezidana, a istočna nisu imala pretjerano bitnu funkciju jer su se na istočnoj strani nalazila uglavnom polja¹³, stoga se samo za Zapadna vrata sa sigurnošću može utvrditi da su imala ulogu ulaza u srednjovjekovni grad.¹⁴ Važnost Zapadnih vrata, ujedno i zapadnog dijela *decumanusa*, potvrđena je kada je u nekadašnjem predgrađu (*burgus*), uz današnji Narodni trg, tada Trg sv. Lovre, u 14. st. sagrađena općinska palača. Izgradnjom općinske palače municipalno i svjetovno središte grada izmješteno je izvan zidina, a Peristil (poznat i kao popločani trg – *placantus*, ili Trg sv. Dujma – *placantus*

⁸ Rapanić 2007, 33

⁹ Marasović, Oreb 1977, 79

¹⁰ Marasović 2011, 237

¹¹ Marasović, Oreb 1977, 81

¹² Rapanić 2007, 189–190

¹³ Rapanić 2007, 192

¹⁴ Marasović 2008, 117

sancti Domnii)¹⁵, koji je dotada imao ulogu svjetovnoga središta, zadržao je samo onu crkvenog. Zbog toga je zapadni krak *decumanusa* postao još važniji jer je spajao crkveno i svjetovno središte rastućega grada.¹⁶ Izgradnja splitskih stambenih kuća u razdoblju autonomne komune vremenski se podudara s romaničkim stilom gradnje. Stambene su zgrade bile skromne i dimenzijama i udobnošću života u njima i građevnim ukrasima. Čak se ni kuće plemićkih obitelji nisu mnogo razlikovale od onih pučkih, osim veličinom. Pravih palača nije ni bilo. Arhitektonska dekoracija pročelja (poglavito portala i prozora) bila je rijetka i skromna.¹⁷ U gradu su podizane čvrste romaničke kamene višekatnice koje su formirale krivudave ulice u karakterističnom nepravilnom rasteru, malih širina i dužina, čime je postupno reducirana izvorna širina *carda* i *decumanusa*. Nove stambene kuće i palače izgrađene su na mjestu prvobitnih antičkih dvorana i drugih prostora, obrubljene su novim ulicama trasiranim u skladu s prvobitnom komunikacijskom mrežom palače.¹⁸ Stambeni objekti iz etape samostalne komune nastali su prilagodbom Palače za potrebe napućenoga grada te prvi oblikuju novo lice grada služeći kao baza nadolazećim građevinskim pothvatima.¹⁹ U 14. st. se, uz još konzervativno trajanje romanike, javlja gotička arhitektura. Romanički ukrasni elementi čak se prepliću s gotičkima, ali prelomljeni luk sve više prevladava, a pod utjecajem mletačke gotike 13. st. pojavljuju se i trolisni otvori na prozorima. Nije poznato da bi se u 14. st. neka zgrada u Splitu gradila u gotičkome stilu, već su se starije romaničke kuće, relativno malene, pregrađivale. Maleni, nesimetrično postavljeni romanički prozori su zazidavani i otvarani novi, veći i pravilnije postavljeni gotički. Kečkemet piše da je u Splitu identificirao oko 50 stambenih gotičkih zgrada, najčešće pregrađenih, a ne nanovo sagrađenih. Smatra da je zasigurno bilo znatno više gotičkih kuća, ali da su njihovi građevni i ukrasni elementi kasnijim pregradnjama uništeni, a mnogi se i danas vjerojatno nalaze skriveni pod slojevima žbuke.²⁰

Početak 15. st., 1420. godine, Split dolazi pod mletačku vlast. Novopromijenjene društveno-političke prilike odrazile su se na ekonomsku sliku, trgovačku aktivnost i česte mletačko-turske ratove koji su izravno utjecali na formiranje urbane fizionomije grada. Pojava splitskih humanista, literata, umjetnika i graditelja potvrđena je izgradnjom novih kasnogotičkih i

¹⁵ Marasović 2011, 242

¹⁶ Marasović, Oreb 1977, 81

¹⁷ Kečkemet 1988, 18

¹⁸ Marasović 2008, 118

¹⁹ Rapanić 2007, 195

²⁰ Kečkemet 1988, 18–19

ranorenesansnih palača plemićkih obitelji s karakterističnim dvorištima, ložama i naglašeno reprezentativnim prvim katom (*piano nobile*). Promjene u gradnji stambene zgrade u 15. st. nagle su i radikalne. Nove zgrade su mnogo prostranije i veće, više ne prevladava visina već se naglasak stavlja na horizontalno pružanje zgrade koja redovito ima prizemlje, prvi i drugi kat te tavan. Zbog manjka slobodnog građevnog terena, nove se kuće grade na položaju nekoliko manjih romaničkih kuća koje se ili ruše ili pregrađuju i spajaju u jedan stambeni kompleks. Raspored vrata i prozora često je, ali ne uvijek, težio simetriji. Stari, obično nesimetrični, rasporedi pregrađenih romaničkih kuća uvjetovali su rasporede novih, uz to su palače mletačke kićene gotike često imale nesimetričan raspored pročelja, česta pojava u Boninovoj radionici, čime se i Juraj Dalmatinac vodio u svojim radovima.²¹ Sve su splitske gotičke palače, pa i najmanje kuće, građene isključivo od kamena.²² Tijekom stagnacije ekonomskog života u Veneciji u 17. i 18. st. dolazi i do opadanja kulturnih i građevnih aktivnosti u tadašnjem Splitu. Skromna barokna crkvena gradnja daleko zaostaje za dostignućima komunalnog i ranomletačkog razdoblja tijekom srednjega vijeka i početka novoga vijeka. Ipak, Palača Cindro, smještena u zapadnom kraku *decumanusa*, Ulici Petra Krešimira IV., opstaje kao najkarakterističniji spomenik splitske barokne arhitekture.²³

U potrazi za izvornim izgledom Dioklecijanove palače davno je uočena sličnost između Dioklecijanove nove palače u Antiohiji i palače u Splitu. Precizno opisujući novi grad Libanius ističe se da je on okružen zidovima s kulama. Isto je vidljivo u Splitu koji se razlikuje pravokutnim tlocrtom. Antiohija je kao i Split imala dvije glavne ulice s trijemovima koje se križaju u središtu grada. Na raskrižju se nalazio slavoluk s lukovima na sva četiri pravca poput tetrapilona u Solunu ili Miliona u Konstantinopolu.²⁴ Krajem 60-ih i početkom 70-ih godina 20. stoljeća Urbanistički zavod Dalmacije i University of Minnesota zajedno su istraživali prostor smješten južno od *decumanusa* između zida istočnog temenosa i pilona trijema uz istočni perimetralni zid Palače. Taj je prostor ranije djelomično istražio don Frane Bulić 1924. g. i u zapadnome dijelu istoga sektora pronašao dijelove podnih mozaika. Cvito Fisković 1949. g. istražuje sjevernu stranu zida *decumanusa* i otkriva pilon prema trijemu *decumanusa*.²⁵ U sklopu istraživanja Peristila i prizemlja kuće Aglič 1960. g. na križištu *carda* i *decumanusa* ispod razine

²¹ Kečkemet 1988, 19

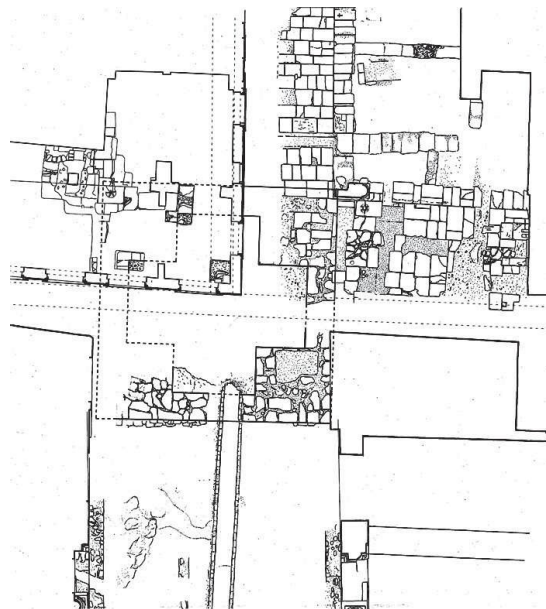
²² Kečkemet 1988, 21

²³ Marasović, Oreb 1977, 82

²⁴ Bužančić 2011, 9–10

²⁵ Perojević, Marasović, K., Marasović, J. 2009, 59–60

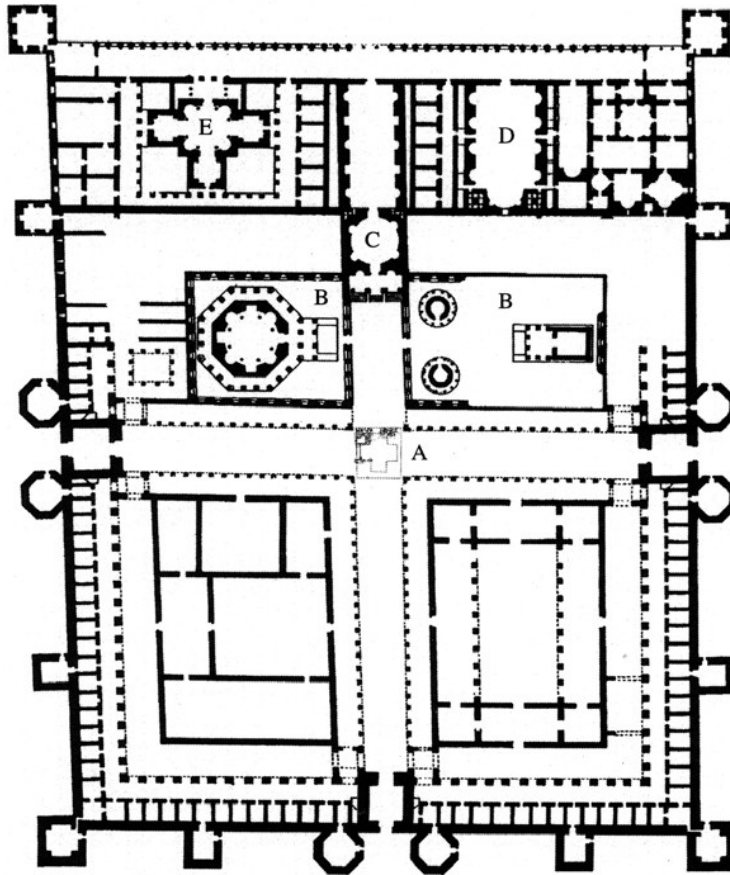
antičkog pločnika kasnije je pronađena velika zidana platforma. Prilikom uređivanja kuće Brajević na Peristilu 1999. g. ukazala se prilika za istraživanje prostora križišta glavnih ulica koji 1960. godine nije bio istražen. Preklapanjem arhitektonskog snimka arheoloških nalaza iz 1999. i onog iz 1960. stvorena je kompletna slika raskrižja *carda* i *decumanusa*. Utvrđeno je da je zidana platforma kvadratnog tlocrta dimenzija 12,33 m x 12,33 m položena u smjeru *decumanusa* s odklonom od 3° od *carda*. Platforma se sastoji od vanjskog dijela koji je zidan kamenom i unutrašnjeg dijela u obliku grčkog križa koji je ispunjen bijelim vapnenim mortom i manjim komadima kamena.²⁶ Platforma se nalazi na dubini od 90 cm ispod razine današnjeg pločnika.²⁷

Slika 1 Nalazi velike zidane platforme na križanju *carda* i *decumanusa* Dioklecijanove palače (Perojević, Marasović, K., Marasović, J. 2009, 71)

²⁶ Perojević, Marasović, K., Marasović, J. 2009, 70–71

²⁷ Madiraca 2011, 133

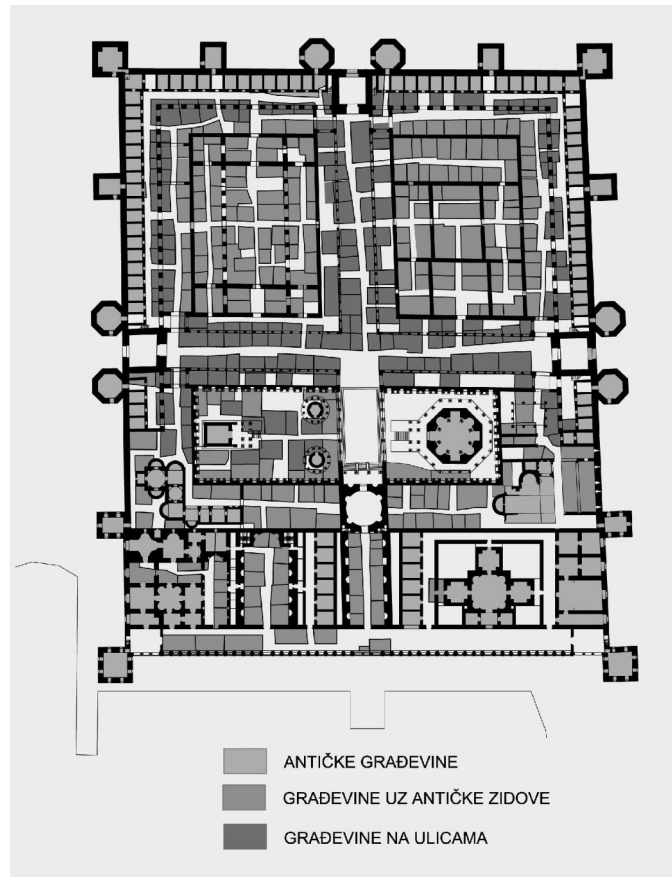
Slika 2 Tlocrt Dioklecijanove palače prema J. Marasoviću s označenim položajem tetrapilona na križanju *carda* i *decumanusa* (Bužančić 2011, 21)

Do danas sačuvani ostatci pilona u ovome prostoru nedvojbeno pokazuju da južno od njih drugi nisu ni postojali. Na južnome licu trećeg najjužnijeg pilona nema tragova luka koji bi vodio prema sljedećem pilonu, već se u cijeloj visini sačuvala vertikalna površina.²⁸ U povijesnim se izvorima ne spominje nikakav tetrapilon na ovome mjestu, stoga je pretpostavljeno da je uklonjen nedugo nakon izgradnje ili da možda čak nije bio ni izgrađen iznad razine temelja. Slične su konstrukcije evidentirane na nekoliko mjesta unutar nekadašnjeg Rimskog Carstva, primjerice u Palmiri u Siriji i Jerašu u Jordanu.²⁹ Ostatci tetrapilona jasno pokazuju izvorne granice *carda* i *decumanusa* nakon čega je ustanovljena njihova izvorna širina. Na slici 3 vidljive

²⁸ Perojević, Marasović, K., Marasović, J. 2009, 64

²⁹ Madiraca 2011, 133–134

su ucrtane linije koje označavaju izvorne granice objekata u Dioklecijanovoj palači te ucrtane srednjovjekovne nastambe koje su preslojile starije građevine i raskomadale preostalo zemljište istovremeno sužavajući slobodni prostor.

Slika 3 Tipologija najranijih nastambi unutar Dioklecijanove palače, prema K. Marasović (Marasović, K., Marasović, T. 2012, 101)

Unatoč promjeni strukture palače i danas se na potezu od središnjeg raskrižja do istočnih vrata može djelomično doživjeti izvorna antička ulica, sačuvana na pojedinim dijelovima u čitavoj svojoj širini. Na istom potezu s južne strane vidi se i rub trijema u čitavoj dužini, a neki sačuvani

stupovi s kapitelima, ili samo njihovi ulomci, omogućuju da se predoči i izvorni izgled kolonada na koje se naslanjao krov trijema.³⁰

Prema poznatoj informaciji o dimenzijama tetrapilona, 12,33 m x 12,33 m, zaključeno je da je izvorna širina *decumanusa* bila 12,33 m, što je znatna razlika u usporedbi s današnjom širinom zapadnoga kraka *decumanusa* odnosno Ulice Petra Krešimira IV. Korištenjem omjera i usporedbom ucrtanih širina tetrapilona i današnjeg stanja Krešimirove ulice na tlocrtu na slici 1 zaključeno je i potvrđeno mjerenjem da je današnja širina istočnoga ulaza u Krešimirovu ulicu 2,6 m. Smanjenje širine ulice za 79 % na njezinom istočnom prilazu zadržalo se poprilično ravnomjerno cijelom Krešimirovom ulicom. Smanjenje je započeto romaničkim izgradnjama, kojima zasigurno pripadaju palača Grisogono i jedna porušena romaničko-gotička zgrada čiji se ostatci čuvaju u Arheološkom muzeju u Splitu.³¹ Ostale zgrade su, kako je ranije spomenuto, nastale preobrazbom romaničkih zgrada u gotičke, renesansne ili barokne, te su njihova prva zdanja zasigurno pratila novu širinu ulice koju su zacrtale prve srednjovjekovne novogradnje.

³⁰ Marasović K., Marasović, T. 1968, 14

³¹ Fisković 1952, 142

3. Katalog arhitektonske dekoracije u Ulici Petra Krešimira IV.

U nadolazećim potpoglavljima izdvojene su zgrade iz Krešimirove ulice. Redoslijed počinje zgradom na adresi Krešimirova ulica 11, koja je smještena na istočnom kraju sjeverne strane ulice, i proteže se do zgrade na adresi Krešimirova ulica 1, na zapadnome kraju također sjeverne strane ulice. Zatim su izdvojene zgrade južne strane ulice, ovoga puta od zapadne do istočne strane, od zgrade na adresi Krešimirova ulica 2 do Krešimirove ulice 10. Arhitektonski detalji u kataloškim jedinicama prikazani su počevši od onih smještenih u prizemlju pa sve do onih smještenih na najvišoj poziciji.

3. 1. Krešimirova ulica 11

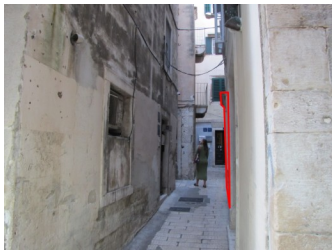
Zgrada se nalazi na istočnome kraju Krešimirove ulice, a njezino pročelje okrenuto je prema jugu gledajući na Peristil Dioklecijanove palače. Sastoji se od prizemlja i tri kata te potkrovlja. Navedene etaže su na pročelju naznačene profiliranim vijencima. Pročelje je vrlo simetrično raščlanjeno. U prizemlju se nalazi pet jednako oblikovanih ulaznih portala. Portali postavljaju pet glavnih okomitih pravaca prema kojima su ostali arhitektonski elementi katova postavljeni. Zidove prvoga i trećega kata raščlanjuje pet prozora s jednako oblikovanim nadprozornicima i doprozornicima. Drugi kat nosi tri prozora, ali i dva balkona, elemente koji se na zidnoj plohi pojavljuju naizmjenično. Na krovu se nalaze tri luminara. Gledano prema pet okomitih pravaca koje ulazni portali prizemlja postavljaju, luminari su smješteni između tih pravaca, što dodatno naglašava središte pročelja zgrade i njegovu simetričnost. Na zapadnome zidu zgrade nalazi se bočni ulazni portal u prizemlju, a katovi su raščlanjeni prozorima koji su oblikom jednaki onima na južnome pročelju.

Slika 4 Južno pročelje zgrade na adresi Krešimirova ulica 11

Kat. br. 1, Ulazni portal

Položaj	/
	Krešimirova ulica 11 k. č. 12661 k. o. Split Ulazni portal nalazi se na zapadnome zidu prizemlja zgrade.
Materijal	kamen
Dimenzije	2,2 m x 3,1 m
Opis i karakteristike	Pravokutnoga je oblika s profiliranim unutrašnjim rubom. Nad osnovnim okvirom nalazi se ispupčenje nad kojim je profilirani okapnik.
Okvirna datacija / stilske odrednice	Barok, monumentalnost i citiranje antičke tradicije.
Literatura	/
Napomene	/

Kat. br. 2, Ulazni portali

Položaj

/
Krešimirova ulica 11
k. č. 12661 k. o. Split

U prizemlju južnoga pročelja zgrade se nalazi 5 identičnih otvora. Iako su neki od otvora iskorišteni kao prozori, a neki kao ulazna vrata, svi su jednaki veličinom, oblikom i ukrasom.

Materijal

kamen

Dimenzije

2,9 m x 3,2 m

Opis i karakteristike

Otvori su pravokutnog oblika s blago zaobljenim vrhom. Profilacije oko otvora prate njegov oblik s istaknutim pravokutnim rubovima zaobljenoga vrha.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

/

Kat. br. 3, Prozori

Položaj

/

Krešimirova ulica 11

k. č. 12661 k. o. Split

Prozori prvoga, drugoga i trećega kata identično su oblikovani. Na prvome i trećemu katu nalazi se pet, a na drugome tri jednako oblikovana prozora. Udaljeni su u jednakim razmacima na način da su središnje osi prozora sa svakoga kata centrirane s obzirom na središnje osi pet ulaznih vrata u prizemlju.

Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Pravokutno oblikovani prozori s jednostavnim plitkim širokim obrubom na vrhu su zaključeni profiliranim, konzolno istaknutim okapnicima. Opremljeni su drvenim krilima.
Okvirna datacija / stilske odrednice	/
Literatura	/
Napomene	/

Kat. br. 4, Balkoni s balustradom i konzolama

Položaj

/
 Krešimirova ulica 11
 k. č. 12661 k. o. Split
 Dva balkona južnoga pročelja zgrade nalaze se na drugome katu.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Balkon je oslonjen o dvije robusne konzole ukrašene povijenim listovima akantusa koji prate zakrivljenost prednjih stranica konzola. Nad listom akantusa nalazi se malena voluta, a na bočnim stranama stražnjeg dijela konzole, uza zid, uklesan je motiv još jedne volute. Hodna i pokrovna ploča ukrašene su jednostavnim profilacijama. Balustrada je jasno razvedenoga oblika. Tipični trbušasti oblik balustra zamijenjen je pravokutnijim i oštrijim trupom. Vrata su oblikom nalik prozorima zgrade. Vrata su dugog i jednostavnog pravokutnog oblika te su na vrhu ukrašena horizontalnim, konzolno istaknutim okapnicima.

Okvirna datacija / stilske odrednice

Balustri su slični onima s palače Cindro, koji su datirani u rano 18. stoljeće.

Literatura

/

Napomene

/

Kat. br. 5, Žburt – istureni prozori

Položaj

/

Krešimirova ulica 11
k. č. 12661 k. o. Split

Prozori prvoga, drugoga i trećega kata identično su oblikovani. Na prvome i trećemu katu nalazi se pet, a na drugome tri jednako oblikovana prozora. Udaljeni su u jednakim razmacima na način da su središnje osi prozora sa svakoga kata centrirane s obzirom na središnje osi pet ulaznih vrata u prizemlju.

Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Pravokutno oblikovani prozori s jednostavnim plitkim širokim obrubom na vrhu su zaključeni profiliranim, konzolno istaknutim okapnicima. Opremljeni su ispupčenim ostakljenjem.
Okvirna datacija / stilske odrednice	/
Literatura	/
Napomene	/

3. 2. Krešimirova ulica 9

Zgradu na adresi Krešimirova ulica 9 sačinjavaju prizemlje i tri kata. U prizemlju se nalazi ulazni portal, a svaki od katova na pročelju ima po dva prozora. Pročelje je vrlo usko jer se zgrada nalazi u uličici između nekoliko stambenih objekata.

Slika 5 Prizemlje južnog pročelja zgrade na adresi Krešimirova ulica 9

Slika 6 Katovi južnog pročelja zgrade na adresi Krešimirova ulica 9

Kat. br. 6, Ulazni portal

Položaj

/

Krešimirova ulica 9

k. č. 12653 k. o. Split

U prizemlju južnoga pročelja zgrade nalazi se jedan ulazni portal.

Materijal

kamen

Dimenzije

1,5 m x 2,6 m

Opis i karakteristike

Ulaz je pravokutnog oblika. Nad pravokutnim okvirom nalazi se ukrasni pojas s reljefastim izbočinama.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

/

Kat. br. 7, Prozori

Položaj

/
 Krešimirova ulica 9
 k. č. 12653 k. o. Split
 Na katovima južnoga pročelja zgrade nalazi se šest prozora.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Prozori su jednostavnoga pravokutnoga oblika s monolitnim okvirom. Nemaju ukrasa.

Okvirna datacija /
 stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

Na većini prozora vidljivo je da su stariji kameni okviri uklonjeni i zamijenjeni betonskim ispunama.

3. 3. Krešimirova ulica 7

Zgrada na adresi Krešimirova ulica 7 smještena je u bočnoj uličici kojoj se pristupa prolaskom između zgrada na adresama Krešimirova ulica 11 i Krešimirova ulica 5. Zgradu čine prizemlje i tri kata. Južni su zid u prizemlju raščlanjivala dva ulazna portala, tijekom vremena pregrađena, a danas su u zidu ostali samo njihovi kameni okviri. Katovi južnoga zida imaju svaki po dva prozora, a istočni zid na prvome i drugome katu ima po jedan balkon, na trećemu katu prozor. Uzevši u obzir da su ulazi u stambeni dio zgrade smješteni na zapadnome zidu koji se krije iza privatne ograde, u katalogu su prikazani samo arhitektonski detalji s južnoga i istočnoga zida kako se ne bi narušila privatnost stanara.

Slika 7 Istočni zid zgrade na adresi Krešimirova ulica 7

Slika 8 Južni zid zgrade na adresi Krešimirova ulica 7

Kat. br. 8, Ulazni portali

Položaj	/
	Krešimirova ulica 7
	k. č. 12656 k. o. Split
	Na južnome zidu zgrade nalaze se dva zazidana ulaza, od kojih je istočni prenamijenjen u prozor.
	
Materijal	kamen
Dimenzije	1,6 m x 2,6 m
Opis i karakteristike	Ulazi su pravokutnog oblika, nisu ukrašeni. Oba ulaza su pregrađena i nisu u funkciji, ali zbog ostataka kamenih okvira i dalje su uočljivi.
Okvirna datacija / stilske odrednice	/
Literatura	/
Napomene	/

Kat. br. 9, Prozori

Položaj

/

Krešimirova ulica 7

k. č. 12656 k. o. Split

Na južnome zidu zgrade vidljivo je šest prozora.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Prozori su jednostavnoga pravokutnoga oblika. Samo neki imaju kamene okvire.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

Na nekima od prozora vidljivo je da su kamene okvire uklonjeni, a neki od prozora nemaju nikakve okvire i izgledaju kao naknadno nastali otvori.

Kat. br. 10, Balkoni

Položaj

/
 Krešimirova ulica 7
 k. č. 12656 k. o. Split
 Na istočnome zidu zgrade nalaze se dva balkona.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Balkoni su jednostavnoga oblika: na obe neukrašene konzole oslonjena je ravna i uska hodna ploča. Opremljeni su jednostavnom metalnom ogradom.

Okvirna datacija /
 stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

/

3. 4. Krešimirova ulica 5

Zgrada se nalazi na sjevernoj strani Krešimirove ulice. Objekt se sastoji od prizemlja i triju katova. Prizemlje raščlanjuju tri ulazna portala. Prvi, drugi i treći kat izgledaju poprilično slično, svaki od katova na zidnoj plohi ima tri prozora, a svi su identično oblikovani. Na vrhu zgrade iz ulice nije vidljiv krov već jednostavna balustrada koja obrubljuje rub nekakve terase.

Slika 9 Katovi južnog pročelja zgrade na adresi Krešimirova ulica 5

Slika 10 Prizemlje južnog pročelja zgrade na adresi Krešimirova ulica 5

Kat. br. 11, Ulazni portal

Položaj

/

Krešimirova ulica 5

k. č. 12658 k. o. Split

Na istočnome zidu zgrade nalazi se bočni ulaz.

Materijal

kamen

Dimenzije

1,4 m x 2,4 m

Opis i karakteristike

Ulaz je pravokutnog oblika, nema nikakvih ukrasa.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

/

Kat. br. 12, Ulazni portali

Položaj

/

Krešimirova ulica 5

k. č. 12658 k. o. Split

U prizemlju južnoga pročelja zgrade nalaze se tri ulaza. Sva tri su identično oblikovana, razlikuju se samo širinom.

Materijal

kamen

Dimenzije

2,8 m x 2,6 m

Opis i karakteristike

Ulaz je pravokutnog oblika s jednostavnim profilacijama koje prate njegov oblik. Profilacije su izbočene u kutovima otvora.

Okvirna datacija / stilske odrednice

Oblikovanje je identično ulaznim portalima na palači Cindro, 18. stoljeće.

Literatura

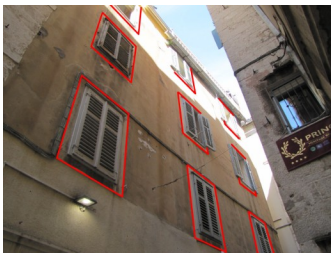
/

Napomene

/

Kat. br. 13, Prozori

Položaj	/
	Krešimirova ulica 5
	k. č. 12658 k. o. Split
	Svih devet prozora južnoga pročelja zgrade identično je oblikovano. Zid svakog od tri kata raščlanjen je s pomoću triju prozora.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Prozor je pravokutnoga oblika, nema ukrasa.
Okvirna datacija / stilske odrednice	/
Literatura	/
Napomene	/

3. 5. Krešimirova ulica 3 – palača Cindro

Izgradnja novih arhitektonskih objekata za vrijeme baroka u Splitu bila je višestruko ograničena. Grad je fizički ugran među bedeme stare palače, napučen je i nedostaje mu prostora zbog srednjovjekovnih gustih mreža komunikacija. Većina baroknih stambenih objekata nastala je spajanjem nekoliko srednjovjekovnih objekata u nizu koji tvore površinu približno pravokutnog oblika. Ovakvi se objekti najčešće nalaze na sredini bloka, poput južnog novog krila palače Cindro. Odnos prema srednjovjekovnom nasljeđu očituje se na dva načina. Uglavnom se prihvaćaju samo tlocrtni perimetri srednjovjekovnih građevina na kojima se podižu novi objekti, ali postoje i primjeri u kojima se novoizgrađeni volumeni pripajaju srednjovjekovnim strukturama koje zatim postaju nerazdvojan dio baroknog objekta, kao na primjer palača Cindro. Palača je dobila svoje novo južno glavno krilo koje zajedno sa starijim dijelovima u stražnjem dijelu bloka zatvara pravokutno dvorište i tvori jedini primjer karakteristične tlocrtno dispoziције četverokutne palače s dvorištem u sredini.³² Visina zgrada je u pravilu najveća na prvome katu gdje je smješten *piano nobile* te se smanjuje prema skrovištu. U palači Cindro iznimno postoje dva *piana nobilea*, stoga su oba kata jednake visine što je primjetno na ujednačenom oblikovanju balkona na pročelju. S obzirom na činjenicu da je prostorna organizacija splitskih stambenih objekata iz 17. i 18. st. opterećena starijim strukturama i njihovim obilježjima, karakteristike nove tipologije i stila jače će se afirmirati u artikulaciji glavnih pročelja. Simetrična raščlamba te isticanje središnjeg dijela, odnosno središnje osi glavnoga pročelja i vertikalna intergacija njegovih elemenata postati će prepoznatljiva karakteristika splitske barokne stambene arhitekture. Tako je na pročelju palače Cindro primjetna razlika u veličinama glavnih i bočnih balkona koja naglašava simetrično smještanje veće dvorane između dviju manjih. Objekti s izraženom središnjom osi uglavnom se datiraju u prvu polovicu 18. stoljeća.³³ S palačom Cindro se također pojavljuje raščlamba pročelja trodijelnim prozorima – serlianama – na prvom i drugom katu koja je inače karakteristična za venecijanske palače³⁴, a nagoviješta jednako karakterističnu trodijelnu podjelu unutrašnjeg prostora. Ovakva pročelna i prostorna koncepcija potječe od venecijanske *palače*

³² Jakaša 2002, 57–58

³³ Jakaša 2002, 62–63

³⁴ Horvat-Levaj 2015, 666

fontego, a pročelje palače Cindro ostavlja jedinstven trag kao najkvalitetnije barokno pročelje u Dalmaciji.³⁵

Slika 11 Južno pročelje palače Cindro

³⁵ Jakaša 2002, 65

Kat. br. 14, Ulazni portali

Položaj

Palača Cindro

Krešimirova ulica 3

k. č. 12639 k. o. Split

Po sredini južnoga pročelja palače nalaze se dva identično oblikovana profilirana ulaza u prizemlje palače.

Materijal

kamen

Dimenzije

2,1 m x 3,4 m

Opis i karakteristike

Visoka ulazna vrata jednostavnoga su pravokutnoga oblika. Ulaz je na vrhu zaključen profiliranim, konzolno istaknutim okapnikom. Okviri portala naglašeni su jednostavnim ispupčenim profilacijama.

Okvirna datacija / stilske odrednice

Rano 18. stoljeće.

Literatura

/

Napomene

/

Kat. br. 15, Prozori

Položaj

Palača Cindro

Krešimirova ulica 3

k. č. 12639 k. o. Split

Ulazna vrata prizemlja palače s istočne i zapadne strane flankiraju dva para jednostavnih pravokutnih prozora s profiliranim okvirom.

Materijal

kamen

Dimenzije

1,4 m x 1,3 m

Opis i karakteristike

Maleni, visoko pozicionirani prozori s inferima. Okviri prozora naglašeni su jednostavnim ispupčenim profilacijama.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

Rano 18. stoljeće.

Literatura

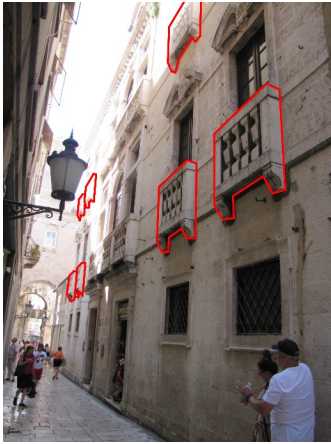
/

Napomene

/

Kat. br. 16, Balustrade bočnih balkona

Položaj	Palača Cindro
	Krešimirova ulica 3
	k. č. 12639 k. o. Split
	Trodijelni prozor prvoga kata (<i>piano nobile</i>) flankiran je s dva para prozora s plitkim balkonima.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Dugi otvori su na dnu ograđeni jasno razvedenim kamenim stupićima međusobno povezanim ravnim rubom koji služi kao naslon. Balustrada je naslonjena na dvije ukrašene konzole. Svaka je konzola ukrašena volutom s biljnim motivima, na bočnoj strani, i kružnim elementima po sredini prednje strane konzole.
Okvirna datacija / stilske odrednice	Rano 18. stoljeće.
Literatura	Horvat-Levaj 2015, 666
Napomene	/

Kat. br. 17, Vijenci nadvratnika na bočnim balkonima

Položaj

Palača Cindro

Krešimirova ulica 3

k. č. 12639 k. o. Split

Trodijelni prozor prvoga kata (*piano nobile*) flankiran je s dva para prozora s plitkim balkonima.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Dugi prozorski otvori blago profiliranog okvira na vrhu završavaju razlomljenim, konzolno istaknutim i profiliranim okapnikom nad kojim je otvoreni polukružni pediment. U sredini okapnika je konzola na koju je oslonjena plastika školjke, ukrašena biljnim ornamentima.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

Rano 18. stoljeće.

Literatura

Horvat-Levaj 2015, 666

Napomene

/

Kat. br. 18, Serliana prvoga kata

Položaj

Palača Cindro

Krešimirova ulica 3

k. č. 12639 k. o. Split

Serliana prvoga kata (*piano nobile*) nalazi se u središtu južnoga odnosno glavnoga pročelja palače Cindro.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Balustrada je oslonjena na četiri neukrašene konzole. Dugi otvori na dnu su ograđeni balustradom, kamenim stupićima međusobno povezanim ravnim rubom koji služi kao naslon. Središnji otvor zatvara profilirani luk oslonjen na dva uska pilastra. Na sredini luka nalazi se klesani motiv maskerona. Karikaturno prikazana glava muškarca ukrašena je biljnim vijencem. Lice ima ljut izraz, usta su zatvorena. Luk je flankiran četverokutnim nadsvjetlima pod kojima su ukrasne konzole.

Okvirna datacija / stilske odrednice

Rano 18. stoljeće, sličnost venecijanskim uzorima, simetrična artikulacija glavnoga pročelja karakteristična za splitsku baroknu stambenu arhitekturu.

Literatura

Horvat-Levaj 2015, 666

Napomene

/

Kat. br. 19, Serliana drugoga kata

Položaj

Palača Cindro

Krešimirova ulica 3

k. č. 12639 k. o. Split

Serliana drugoga kata (također *piano nobile*) nalazi se u središtu južnoga odnosno glavnoga pročelja palače Cindro.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Balustrada je oslonjena na četiri neukrašene konzole. Dugi otvori na dnu su ograđeni balustradom, kamenim stupićima međusobno povezanim ravnim rubom koji služi kao naslon. Središnji otvor zatvara profilirani luk oslonjen na dva uska pilastra. Na sredini luka nalazi se klesani motiv maskerona. Karikaturno prikazana glava muškarca ukrašena je biljnim vijencem. Lice ima ljut izraz, usta su otvorena. Luk je flankiran četverokutnim nadsvjetlima pod kojima su ukrasne konzole.

Okvirna datacija / stilske odrednice

Rano 18. stoljeće, sličnost venecijanskim uzorima, simetrična artikulacija glavnoga pročelja karakteristična za splitsku baroknu stambenu arhitekturu.

Literatura

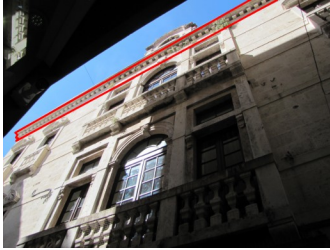
Horvat-Levaj 2015, 666

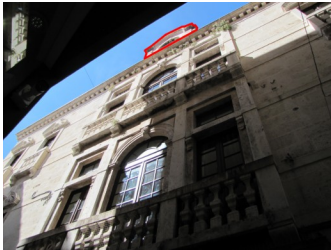
Napomene

/

Kat. br. 20, Krovni vijenac

Položaj	Palača Cindro
	Krešimirova ulica 3
	k. č. 12639 k. o. Split
	Krovni vijenac palače Cindro, oslonjen na kvadratne konzole, nalazi se pri samome vrhu južnoga pročelja zgrade.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Blago profilirani vijenac oslonjen je na robusne, kvadratne konzole koje vire iz zidne plohe pročelja.
Okvirna datacija / stilske odrednice	Rano 18. stoljeće.
Literatura	/
Napomene	/

Kat. br. 21, Luminar	
	
Položaj	Palača Cindro
	Krešimirova ulica 3 k. č. 12639 k. o. Split
	Luminar se nalazi na sredini samoga krova palače Cindro, što naglašava simetričnu koncepciju južnoga pročelja.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Luminar se ističe valovitim oblikovnim linijama atike pod kojima stoji polukružni otvor, oslonjen na konzolu u obliku oblog, obrnutog trokuta. S bočnih strana protežu se polukružne, dijagonalne kulise čija je širina jednaka širini serliani na prvome i drugome katu palače.
Okvirna datacija / stilske odrednice	Rano 18. stoljeće.
Literatura	Jakaša 2002, 63
Napomene	/

3. 6. Krešimirova ulica 1

Zgrada na adresi Krešimirova ulica 1 posljednja je u nizu zapadnog kraka *decumanusa*, pored Zapadnih vrata Palače. Zgrada se sastoji od prizemlja i jednoga kata. Zidna ploha prizemlja raščlanjena je dvama velikim prozorima i ulaznim portalom, sva tri elementa su jednakih visina. Nad prozorima i ulazom nalazi se jednostavni profilirani vijenac, a ukrasi na pročelju imitiraju arhitrav i stupove tipične kolonade. Zidnu plohu prvoga kata raščlanjuju četiri jednostavna, jednaka prozora. Pročelje nema posebnih ukrasa, ožbukano je i izgleda kao novouređeni objekt.

Slika 12 Južno pročelje zgrade na adresi Krešimirova ulica 1

Kat. br. 22, Međuetazni vijenac

Položaj	/
	Krešimirova ulica 1
	k. č. 12637 k. o. Split
	Vijenac s pročelja zgrade smješten je među dvjema etažama – prizemljem i prvim katom.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Uski vijenac sastoji se od blago profiliranog pojasa iz kojega viri – profilirani okapnik, dislociran od ulaznih vrata i prozora.
Okvirna datacija / stilske odrednice	/
Literatura	/
Napomene	/

3. 7. Krešimirova ulica 2

Zgrada je smještena na južnom pročelju zapadnoga kraja Krešimirove ulice, a sastoji se od prizemlja i triju katova, koji su stilski različiti od prizemlja. Granice etaža na pročeljima naznačene su jednostavnim vijencima. Vanjski zidni plašt prizemlja raščlanjen je trima arkadama oslonjenima na stubove te jednim bočnim otvorom na zapadnome zidu. Arkade su zatvorene staklenim stijenkama umetnutim u decentne drvene okvire. Dva pročelna otvora iskorištena su kao prozori, a jedan kao ulazna vrata. Bočni prozor ponešto je kraći od ostalih. Prvi, drugi i treći kat ožbukani su. Prvi kat ima tri pročelna prozora, drugi kat dva, a u sredini se nalazi balkon. Treći kat ima jedan prozor slijeva, koji je oblikom identičan prozorima prvoga i drugoga kata, te zdesna jednu jednostavnu triforu. Bočni, zapadni zid ima nekoliko prozora koji su oblikom identični onima na prvome, drugome i trećemu katu.

Slika 13 Prizemlje sjevernog pročelja zgrade na adresi Krešimirova ulica 2

Slika 14 Katovi sjevernog pročelja zgrade na adresi Krešimirova ulica 2

Kat. br. 23, Stubovi i prozori / ulazni portal

Položaj

Naziv kuće / crkve

Krešimirova ulica 2

k. č. 12613 k. o. Split

Prizemlje sjevernog pročelja zgrade raščlanjeno je s pomoću tri jednaka, velika lukom ograđena prozora, jedan od kojih je iskorišten kao ulazna vrata. Na istočnome zidu je vidljiv jedan kraći također lukom ograđeni bočni prozor. Lukovi se oslanjaju na bočne stubove.

Materijal

kamen

Dimenzije

0,7 m x 2 m stub, 2,1 m x 2,8 m prozor

Opis i karakteristike

Stubovi su obloženi trima kasetama čija se prednja ploha stupnjevito uvlači uz središnje poligonalno ispupčenje.

Okvirna datacija / stilske odrednice

19. stoljeće.

Literatura

/

Napomene

/

Kat. br. 24, Balkon

Položaj

Naziv kuće / crkve

Krešimirova ulica 2

k. č. 12613 k. o. Split

Balkon se nalazi na drugome katu sjevernoga pročelja zgrade. Smješten je na sredini pročelja, flankiraju ga dva prozora.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Balkon je jednostavnoga oblika, oslonjen je na blago profilirane konzole. Donja strana hodne ploče ukrašena je blagim profilacijama koje se stupnjevito uvlače u samu površinu ploče. Metalna balustrada u obliku je slova S. Gornji dio, vrat balustrada, povijen je oko ravne šipke i manji je od trupa koji ima izraženije zakrivljenje. Vrata su jednostavnoga pravokutnoga oblika.

Okvirna datacija / stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

/

Kat. br. 25, Prozori

Položaj	Naziv kuće / crkve
	Krešimirova ulica 2
	k. č. 12613 k. o. Split
	Skoro svi prozori sjevernoga pročelja zgrade i istočnoga zida oblikovani su jednako. U ovoj kataloškoj jedinici riječ je o jednostavnim četverokutnim prozorima s drvenim krilima.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Prozori su jednostavni, četverokutnog oblika bez ukrasa. Opremljeni su kamenim pragovima i metalnim rešetkama. Rešetka je sačinjena od ravnih metalnih šipki koje se križaju pod pravim kutovima te stvaraju pravilnu kvadratnu mrežu, koja je zatim presječena dijagonalno iz različitih smjerova.
Okvirna datacija / stilske odrednice	/
Literatura	/
Napomene	/

Kat. br. 26, Prozor

Položaj

/

Krešimirova ulica 2

k. č. 12613 k. o. Split

Među jednakim prozorima sjevernoga pročelja zgrade ističe se ovaj trodijelni prozor na trećemu katu.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Oblikovan je jednostavno: tri manja lukom zatvorena prozora uokvirena su blago istaknutim kamenim pragovima i lučnim nadvojem.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

/

3. 8. Krešimirova ulica 4 i Krešimirova ulica 6

Zgrada o kojoj je riječ u ovome potpoglavlju navedena je pod dvije različite adrese i podijeljena je na tri različite katastarske čestice. Pročelje zgrade jednostavno je oblikovano, zgrada je novijega vijeka što je vidljivo po ožbukanim zidovima i nedostatku prepoznatljivih arhitektonskih elemenata koji bi ju datirali u ranija stoljeća. Zgradu sačinjava prizemlje i tri kata. Prizemlje ima ulazni portal kojega obrubljuju dva nosiva stuba. Ostatak zidne plohe prizemlja zamijenila je staklena stijenka. Prvi, drugi i treći kat pročelja izgledaju jednako: zid svakoga kata raščlanjuju četiri jednaka pravokutna prozora. Katovi su ožbukani i pridonose izgledu novijeg zdanja čitave zgrade.

Slika 15 Prizemlje sjevernog pročelja zgrade na adresama Krešimirova ulica 4 i Krešimirova ulica 6

Slika 16 Katovi sjevernog pročelja zgrade na adresama Krešimirova ulica 4 i Krešimirova ulica 6

Kat. br. 27, Ulazni portal

Položaj

/

Krešimirova ulica 4

k. č. 12611/3 k. o. Split

Glavni ulaz u zgradu nalazi se na sjevernome pročelju.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Vrata su jednostavnoga pravokutnoga oblika.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

20. stoljeće

Literatura

/

Napomene

/

Kat. br. 28, Prozori

Položaj	/
	Krešimirova ulica 4, Krešimirova ulica 6 k. č. 12611/1, 12611/2, 12611/3 k. o. Split Svih dvanaest prozora sjevernoga pročelja zgrade jednako je oblikovano.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Prozor je pravokutnoga oblika. Opremljen je kamenim okvirima, a kameni pragovi neznatno su izbačeni u odnosu na pročelje zgrade. Nema ukrasa.
Okvirna datacija / stilske odrednice	20. stoljeće
Literatura	/
Napomene	/

Kat. br. 29, Krovni vijenac

<p>Položaj</p> 	<p>/</p> <p>Krešimirova ulica 4, Krešimirova ulica 6</p> <p>k. č. 12611/1, 12611/2, 12611/3 k. o. Split</p> <p>Krovni vijenac zgrade, oslonjen na kvadratne konzole, nalazi se pri samome vrhu južnoga pročelja zgrade.</p>
<p>Materijal</p>	<p>kamen</p>
<p>Dimenzije</p>	<p>Zbog visine, nije moguće izmjeriti.</p>
<p>Opis i karakteristike</p>	<p>Monolitni vijenac oslonjen je na robusne, kvadratne konzole koje vire iz zidne plohe pročelja. Konzole su identične onima na palači Cindro.</p>
<p>Okvirna datacija / stilske odrednice</p>	<p>/</p>
<p>Literatura</p>	<p>/</p>
<p>Napomene</p>	<p>/</p>

3. 9. Krešimirova ulica 8

Zgrada se sastoji od prizemlja i triju katova. Pročelje raščlanjuju četiri pravokutna ulazna portala u prizemlju i po četiri pravokutna prozora na svakom od katova. Pročelje krase i jednostavan reljef postavljen iznad jednog od portala. Osim navedenih elemenata, pročelje nema dodatnih arhitektonskih ukrasa. Zgrada je jednostavnog izgleda sa simetrično postavljenim portalima i prozorima.

Slika 17 Sjeverno pročelje zgrade na adresi Krešimirova ulica 8

Kat. br. 30, Ulazni portali bez ukrasa

Položaj

/
Krešimirova ulica 8

k. č. 12596 k. o. Split

Prizemlje sjevernoga pročelja zgrade raščlanila su četvora vrata. Slijeva gledano, s istoka prema zapadu, prva i treća vrata su identično oblikovana. Druga vrata slijeva im slične, ali ih razlikuje nedostatak nadsvjetla.

Materijal

kamen

Dimenzije

1,5 m x 2,9 m

Opis i karakteristike

Prva, druga i treća vrata slijeva jednostavnog su pravokutnog oblika. Ono što ih razlikuje od drugih vrata, smještenih između prvih i trećih, jest njihova širina i jedna horizontalna greda koja dijeli vratnice i još jedan uži otvor.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

Središnja vrata se od bočnih pomalo razlikuju bojom i oblikom, umjesto nadsvjetla nad vratima je postavljena ploča s natpisom. Moguće je da su središnja vrata također imala nadsvjetlo, ali je pregrada kasnije uklonjena.

Kat. br. 31, Ulazni portal s ukrasima

Položaj

/

Krešimirova ulica 8

k. č. 12596 k. o. Split

Vrata se nalaze na zapadu, u prizemlju sjevernoga pročelja zgrade. Posljednja su u nizu slijeva.

Materijal

kamen

Dimenzije

2,2 m x 2,9 m

Opis i karakteristike

Vrata su jednostavnoga pravokutnoga oblika s ukrasnim profilacijama. Profilirani okvir izbočen je u kutovima ulaza, što nalikuje okvirima na palači Cindro.

Okvirna datacija / stilske odrednice

Oblikovanje je identično ulaznim portalima na palači Cindro, 18. stoljeće.

Literatura

/

Napomene

/

Kat. br. 32, Reljef

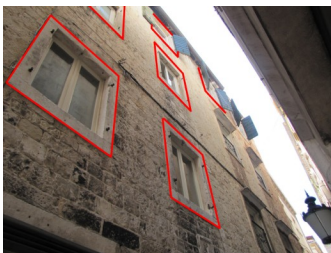

Položaj	/
	Krešimirova ulica 8
	k. č. 12596 k. o. Split
	Na sjevernome pročelju zgrade nalazi se maleni kameni reljef.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	U pravokutnome blago profiliranome okviru nalazi se lav oslonjen na svoje stražnje noge s otvorenim ustima.
Okvirna datacija / stilske odrednice	/
Literatura	/
Napomene	/

Kat. br. 33, Prozori

Položaj	/
	Krešimirova ulica 8
	k. č. 12596 k. o. Split
	Na sjevernome pročelju zgrade nalaze se dva različita tipa prozora. Tip prozora o kojem je riječ u ovoj jedinici spada u skupinu prozora prvoga, drugoga i trećega kata koji se nalaze na istočnoj strani pročelja. Pripada im i jedan prozora trećega kata smješten na zapadu pročelja te prozor zapadnoga zida zgrade, smješten u prizemlju.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Prozori su jednostavnog pravokutnog oblika, nisu ukrašeni.
Okvirna datacija / stilske odrednice	/
Literatura	/
Napomene	/

Kat. br. 34, Prozori s rešetkom

Položaj	/
	Krešimirova ulica 8
	k. č. 12596 k. o. Split
	Na sjevernome pročelju zgrade nalaze se dva različita tipa prozora. Tip prozora o kojem je riječ u ovoj jedinici spada u skupinu prozora prvoga i drugoga kata koji se nalaze na zapadnoj strani pročelja. Pripadaju im i jedan prozor na zapadnoj strani trećega kata južnoga pročelja i prozor koji se nalazi na prvome katu zapadnoga zida zgrade. U ovu skupinu spada šest prozora.
Materijal	kamen
Dimenzije	Zbog visine, nije moguće izmjeriti.
Opis i karakteristike	Prozori su jednostavnoga pravokutnoga oblika. Krase ih metalne rešetke i plitki okapnici. Rešetka je pravokutnog oblika s okomitim šipkama. U sredini se nalazi cvjetni motiv s četiri metalna ljiljana.
Okvirna datacija / stilske odrednice	/
Literatura	/
Napomene	/

3. 10. Krešimirova ulica 10 – palača Grisogono

Zgrada na adresi Krešimirova 10, odnosno palača Grisogono, sačinjena je od prizemlja i dvaju katova. Prizemlje ima dva ulazna portala, oba su drukčije oblikovana te se i stilski razlikuju. I prvi i drugi kat na sjevernome pročelju imaju po dva prozora. Zbog iznimno povoljnoga položaja palače na ranosrednjovjekovnom glavnom gradskom trgu, nasuprot katedrale i zbog svoje velike lože u prizemlju, Kečkemet iznosi pretpostavku da je palača izvorno bila Komunalna palača s vijećnicom, prije nego što se ista premjestila na novi Trg sv. Lovre, današnji Narodni trg. Palača Grisogono bila je jedina danas poznata romanička loža u Splitu, stoga je vrlo vjerojatno da njezina uloga nije bila privatna, već javna. Kuća je 1403. godine podijeljena između trojice braće, jedan od kojih je dobio sjeverni dio zgrade od dvorišta do Ulice Petra Krešimira IV. Sjeverna polovica dobila je portal i prozore u stilu radionice Jurja Dalmatinca koji su pobliže opisani u drugim poglavljima. Sjeverni dio palače Grisogono i danas je u posjedu iste obitelji, a obnovljen je u drugoj polovici 15. st. u gotičkome stilu te je primjer nešto kasnijeg rada Jurjeve splitske radionice, vjerojatno pod vodstvom njegovog suradnika Andrije Alešija.³⁶

Slika 18 Sjeverno pročelje zgrade na adresi Krešimirova 10

³⁶ Kečkemet 1988, 42

Kat. br. 35, Ulazni portal

Položaj

Palača Grisogono

Krešimirova ulica 10

k. č. 12594/1 k. o. Split

Prizemlje sjevernog pročelja zgrade raščlanjeno je dvama ulaznim otvorima. Ulazi su drukčije oblikovani, a u ovoj se jedinici radi o ulazu na zapadnoj strani zida.

Materijal

kamen

Dimenzije

2,1 m x 3m (bez luka)

Opis i karakteristike

Ulaz je pravokutnoga oblika, na bočnim stranama flankiraju ga dva pilastra. Pilastr i nadvratnik ukrašeni su girlandama. Kapitel pilastra ukrašen je detaljnim profilacijama. Na arhitrav nadvratnika oslonjen je polukružni luk čiji je unutrašnji zavoje ukrašen girlandama u obliku trbušastoga luka.

Okvirna datacija / stilske odrednice

15. st., obilježja radionice Jurja Dalmatinca.

Literatura

Kečkemet 1988, 42

Napomene

/

Položaj

Palača Grisogono

Krešimirova ulica 10

k. č. 12594/1 k. o. Split

Prizemlje sjevernog pročelja zgrade raščlanjeno je dvama ulaznim otvorima. Ulazi su drukčije oblikovani, a u ovoj se jedinici radi o ulazu na istočnoj strani zida.

Materijal

kamen

Dimenzije

2,8m x 3m

Opis i karakteristike

Prozor na lakat, odnosno vrata na koljeno, uokviren je jednostavnim segmentnim lukom s blago istaknutim ključnim kamenom u tjemenu luka.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

15. stoljeće, tipično oblikovanje romaničkih prizemnih ulaza poslovnih prostora.

Literatura

Kečkemet 1988, 20

Napomene

/

Položaj

Palača Grisogono

Krešimirova ulica 10

k. č. 12594/1 k. o. Split

Na sjevernom pročelju zgrade nalaze se četiri prozora, dva na prvome i dva na drugome katu. Prozori su identično oblikovani u parovima na način da su istočno postavljeni prozori sjevernoga pročelja prvoga i drugoga kata izrađeni u jednoj maniri, a zapadno postavljeni prozori u drugoj. U ovoj se jedinici radi o istočno postavljenom paru prozora.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Prozorska daska ukrašena je jednostavnim profilacijama. Prozori su izrađeni u gotičkoj maniri s prepoznatljivim trilobiranim lukom. Trilobirani luk je smješten unutar trbušastoga odnosno sedlastoga luka čiji je rub ukrašen isprekidanim profilacijama. Lukovi su oslonjeni na jednostavne kapitele pilastara.

Okvirna datacija / stilske odrednice

15. st., obilježja radionice Jurja Dalmatinca.

Literatura

Kečkemet 1988, 42

Napomene

/

Kat. br. 38, Prozori

Položaj

Palača Grisogono

Krešimirova ulica 10

k. č. 12594/1 k. o. Split

Na sjevernom pročelju zgrade nalaze se četiri prozora, dva na prvome i dva na drugome katu. Prozori su identično oblikovani u parovima na način da su istočno postavljene prozori sjevernoga pročelja prvoga i drugoga kata izrađeni u jednoj maniri, a zapadno postavljene prozori u drugoj. U ovoj se jedinici radi o zapadno postavljenoj paru prozora.

Materijal

kamen

Dimenzije

Zbog visine, nije moguće izmjeriti.

Opis i karakteristike

Prozori su vrlo jednostavnog pravokutnog oblika. Nisu ukrašeni.

Okvirna datacija /
stilske odrednice

/

Literatura

/

Napomene

/

4. Zaključna razmatranja

4. 1. Balkoni

Balkon je konzolno istaknuti arhitektonski element koji se izvorno nalazio na pročelju gornjih katova zgrade, s pristupom iz unutarnjega prostora; ima uporabnu ili reprezentativnu funkciju, nema potporne na tlu. Izvodi se kao ploča oslonjena na kamene konzole. Od 16. st. umjesto balustrade ili kamenoga rukohvata sve češće se pojavljuju ograde od kovanoga, kasnije lijevanoga, željeza. Kao arhitektonski element sporadično se pojavljuje u antici na antičkim rimskim kućama te se od srednjega vijeka ponovno počinje pojavljivati³⁷ u svim umjetničkim stilovima sve do secesije. Balkoni u čitavoj Europi redovito su malenih tlocrtnih dimenzija jer se na njima nije duže boravilo sjedeći ili objedujući. Za vrijeme velikih svečanosti balkoni su se kitili sagovima, a na njih su izlazili najvažniji predstavnici kuće ili palače. Balkonu se i zbog toga posvećivala posebna pozornost tijekom izvedbe pa su nerijetko prekriveni finim dekorativnim detaljima poput stupova, naslona, konzola, a nekada se i hodna ploča odozdo ukrašava otmjenim profilima i reljefima.³⁸

³⁷ Bilić 2014, 76

³⁸ Šprljan 2023, 15

Slika 19 Balkon južnoga pročelja zgrade na adresi Krešimirova ulica 11

Na prvome katu zgrade na adresi Krešimirova 11 nalaze se dva malena, identično oblikovana kamena balkona, jedan od kojih je vidljiv na Slika 19. Rubovi hodne ploče su profilirani, a konzole su ukrašene povijenim akantusovim listovima i motivima volute koji prate zakrivljenost prednjih stranica konzola. Balustrada je kamena, sačinjena od niza geometrijski oblikovanih balustera čiji je tipični trbušasti oblik zamijenjen ponešto pravokutnijim trupom s oštrim bridovima. Izduženi vrat balustera uži je od trupa, i dalje pravokutnijega oblika, na čije je kapitele oslonjena profilirana pokrovnna ploča.

Slika 20 Središnji balkoni južnoga pročelja palače Cindro

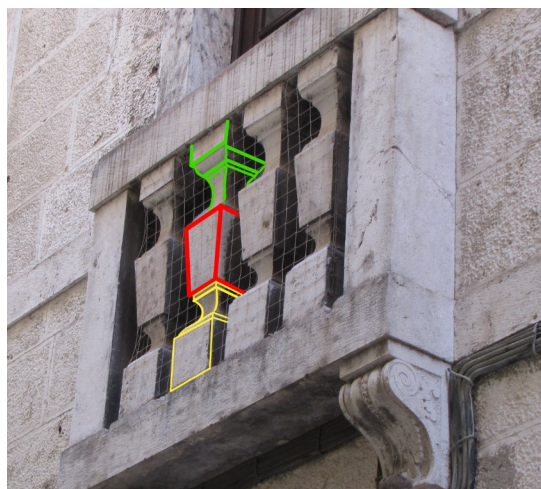

Slika 21 Balkoni južnoga pročelja palače Cindro

Južno pročelje palače Cindro, smještene na adresi Krešimirova ulica 3, krase osam uskih balkona koji u parovima flankiraju serliane prvoga i drugoga kata palače. Svih osam bočnih balkona oblikom su jednaki, ali se u detaljima razlikuju od serliani. Bočni balkoni imaju dugi pravokutni otvor nad kojim stoji otvoreni polukružni pediment. Središte zabata ukrašeno je kamenom školjkom na konzoli. Balustrada svakog od balkona oslonjena je na konzole, čije su bočne strane ukrašene volutama, a prednje povijenim akantusovim listom koji prati blagi zavoj konzole, što ih razlikuje od neukrašenih konzola serliani. Serliane palače Cindro bliske su venecijanskim uzorima po tome što središnje lučne nadvoje, ukrašene klesanim maskeronima, flankiraju četverokutna nadsvjetla. Balustri su jasno razvedenoga obrisa u parapetnim zonama svih svih otvora katova,³⁹ ali balustri bočnih balkona i serliani drukčiji su. Balustri bočnih balkona jednostavnijeg su oblika od balustara na serlianama zbog nejednako definiranog trupa. Balustrade i serliani i bočnih balkona razlikuju se od tipičnih baroknih balustradi, prepoznatljivih po oblim prijelazima između kratkoga vrata i jajolikog trupa balustra. Balustri na palači Cindro imaju složenu konveksno-konkavan obrisnu liniju te izgledaju kao da su sačinjeni od dvaju manjih balustara postavljenih jedan na drugog zbog količine profilacija. Balustri bočnih balkona vidno daju monolitniji dojam zbog središnjeg elementa koji je na Slika 22 uokviren crvenim

³⁹ Horvat-Levaj 2015, 666

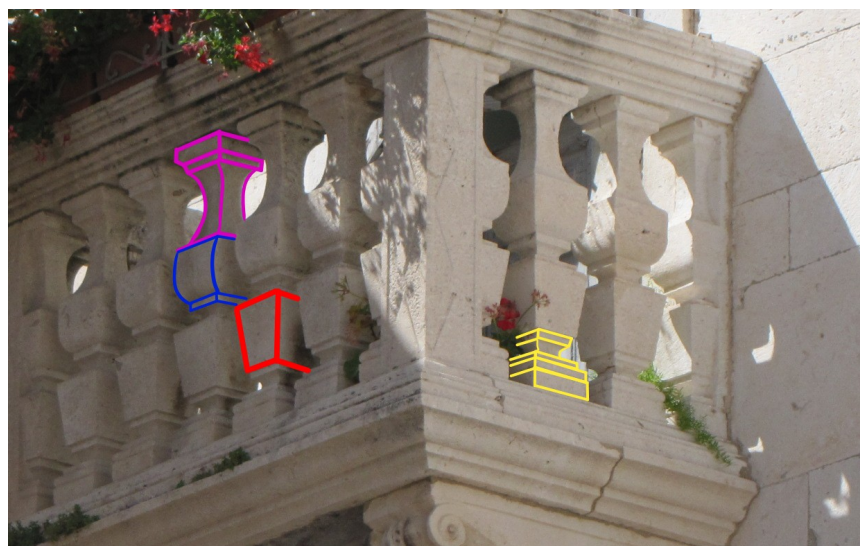
linijama. Elementi uokvireni zelenim i žutim linijama slični su i na balustrima bočnih balkona i serliani, razlikuju se samo duljinom. Detalj uokviren crvenim linijama na Slika 22, s bočnih balkona palače Cindro, na serlianama je „razbijen” u dva manja i složenija oblika, što je vidljivo na Slika 23.

Slika 22 Balustrada bočnih balkona palače Cindro

Slika 23 Balustrada serliani palače Cindro

Slika 24 Balustrada na adresi Krešimirova ulica 11

Uspoređujući dva oblika balustara koji se pojavljuju na palači Cindro, Slika 22 i Slika 23, s balustrima na adresi Krešimirova ulica 11, Slika 24, vidljive su očite poveznice među istima. Jedini detalji koji su u potpunosti identični su dva para, jedan uokviren crvenim linijama, drugi zelenim. Detalj uokviren ljubičastim linijama na Slika 24 sličan je detalju koji je na Slika 22 i Slika 23 uokviren zelenim linijama, a razlikuje ih samo ponešto detaljnija profilacija. Detalji uokvireni žutim linijama, vidljivi na Slika 22, Slika 23 i Slika 24, gotovo su identični, a razlikuje ih samo duljina koja uvelike pridonosi dojmu vidljivih detalja. Balustrada na adresi Krešimirova ulica 11 očiti je spoj elemenata sa Slika 22 i Slika 23: najviši i najniži elementi gotovo su im identični, a razlikuje im se središnji dio ili trup. Trup sa Slika 24 posuđuje element vidljiv na Slika 22 na kojega su oslonjene dodatne profilacije zbog čega je balustrada još razvedenija i čini se duljom od balustrade na palači Cindro.

Slika 25 Balkon sjevernoga pročelja zgrade na adresi Krešimirova ulica 2

Na zgradi u zapadnome kraku Krešimirove ulice nalazi se primjer balkona s metalnom balustradom, prikazan na Slika 25. Balkon je jednostavno oblikovan, hodnu ploču i konzole

krase jednostavne, minimalne profilacije. Metalna šipka savijena je u obliku slova S, vrat balustrada je duži i manjeg zavoja od njegovoga trupa.

Slika 26 Balkon s istočnoga zida kuće na adresi Krešimirova ulica 7

Na Slika 26 prikazan je jedan od dvaju balkona na adresi Krešimirova ulica 7, koji se nalaze na prvome i drugome katu zapadnoga zida zgrade. U usporedbi s ostalim balkonima, upravo ovi su najjednostavnije oblikovani. Ravne hodne ploče oslonjene su na po dvije zaobljene konzole. Nitijedan dio balkona nije ukrašen, imaju isključivo funkcionalnu svrhu. Vjerojatno je da manjkaju ukrasima jer je zgrada smještena u uskoj uličici i nije osobito primjetna tijekom šetnje glavnom trasom Krešimirove ulice.

4. 2. Konzole

Konzola je greda ili ploča kojoj je jedan kraj ugrađen u zid ili neki drugi konstruktivni element, a drugi joj je kraj slobodan. Kao konstruktivni i dekorativni element konzole se javljaju rano. U srednjovjekovnoj arhitekturi konzolne grede su se rabile kao podupirači istaknutim strehama, galerijama, balkonima itd.⁴⁰

Slika 27 Konzole balkona na adresi Krešimirova ulica 11

Na Slika 27 prikazane su konzole s balkona na adresi Krešimirova ulica 11. Bočne strane, i unutrašnje i vanjske, ukrašene su volutama. Na podnožju dijagonalne baze kolonade nalazi se veća profilirana voluta, a na samome isturenome vrhu nalazi se volutica, koja je po sredini ukrašena kružnim izbočinama. Ispod volutice, na hipotenuzi trokuta kolonade, nalazi se povijeni akantusov list.

⁴⁰ Bilić 2014, 486

Slika 28 Konzole balkona na adresi Krešimirova ulica 2

Na Slika 28 prikazane su konzole balkona na adresi Krešimirova ulica 2. Među balkonima u Krešimirovoj ulici, samo onaj sa Slika 19 veličinom je sličan upravo ovome. Ostale konzole pridržavaju samo isturene balustrade. Osim veličine, spomenute konzole ne dijele mnogo obilježja. Konzole sa Slika 28 jednostavnoga su oblika s jednostavnim ukrasima. Zaobljeni prednji rub preko trostepene profilacije ulazi u zid, a hodna ploča ima dvostepeno pravokutno udubljenje na svojoj površini. Osim navedenih jednostavnih oblikovnih rješenja, konzole nemaju drugih ukrasa i ne sliče ostalim rješenjima u ulici.

Slika 29 Konzola bočnih prozora palače Cindro

Slika 30 Konzole serliani palače Cindro

Na slikama Slika 29 i Slika 30 prikazane su konzole balkona na palači Cindro. Slika 29 prikazuje ukrašenu konzolu: bočne strane ukrašene su biljnim motivima i volutom, a prednja strana akantusovim listom koji prati zavoj volute i povija se na dnu konzole. Za razliku od detalja na konzolama bočnih balkona, konzole na serlianama jednostavne su i bez ikakvih ukrasa. Prednja strana im je obla i dijagonalnim potezom spojena s ostatkom zida.

Slika 31 Konzole nadsvjetala na serlianama palače Cindro

Na Slika 31 vidljive su konzole koje pridržavaju nadsvjetla na bočnim prozorima serliani palače Cindro. Odlikuju se volutama na bočnim stranama te povijenim i kaneliranim akanutsovim listovima. Motiv povijenog akantusovog lista na prednjoj strani konzole čest je motiv koji se ponovio na nekoliko konzola, onima na palači Cindro i na balkonu na adresi Krešimirova ulica 11. Ipak, različito su oblikovani, a sam motiv akantusovog lista nije nužno vezan za jedno umjetničko razdoblje.

Slika 32 Konzole pod krovnim vijencem na palači Cindro

Slika 33 Konzole pod krovnim vijencem na adresama Krešimirova ulica 4 i Krešimirova ulica 6

Na Slika 32 i Slika 33 vidljive su kvadratne, robusne konzole koje pridržavaju krovni vijenac zgrade na adresama Krešimirova ulica 3 odnosno palači Cindro, Krešimirova ulica 4 i Krešimirova ulica 6. Vijenac na palači Cindro blago je profiliran, dok je vijenac na Slika 33 monolitan, neukrašen.

4. 3. Lukovi

Luk je konstruktivni završetak otvora u zidu ili između stupova. Najčešće je polukružnog oblika, ali postoje i šiljasti, trolisni, segmentni itd. Oblik i način gradnje luka ovise o opterećenju,

konstrukciji uporišta, rasponu i stilu. Uz konstruktivnu ulogu ima i dekorativno značenje, osobito pri ukrašavanju pročelja zgrada, što je često velik indikator stilskih odrednica pojedinih umjetničkih razdoblja.⁴¹

Slika 34 Luk na ulazu u poslovni prostor na palači Grisogono

Na Slika 34 vidljiv je jednostavni luk nad prozorom na lakat na palači Grisogono. Ovako oblikovani ulazi tipični su tijekom romaničkog umjetničkog perioda te su se koristili kao prizemni ulazi u poslovne prostore. Ovako oblikovani luk, iznimno jednostavan s istaknutim ključnim kamenom u tjemenu, kronološki je najstariji primjer u Krešimirovoj ulici

⁴¹ Bilić 2014, 553

Slika 35 Luk monofore palače Grisogono

Slika 36 Luk zapadnih ulaznih vrata sjevernoga pročelja palače Grisogono

Na Slika 35 prikazana je jedna od dvaju monofora na južnome pročelju palače Grisogono. Monofora je ukrašena u tipičnoj gotičkoj maniri: zatvorena je sedlastim nazubljenim lukom unutar kojega se nalazi gotički trilobirani luk. Lukovi su oslonjeni na kapitele doprozornika koji su oblikovani kao maleni pilastri. Monofora na palači Grisogono rijetko je danas vidljivo očito obilježje gotičke arhitekture u Krešimirovoj ulici i nije nalik nijednome drugome prozoru u ulici. Sedlasti luk na prozoru povezan je s lukom na ulaznome portalu iste zgrade, koji je također zatvoren sedlastim lukom, vidljiv na Slika 36. Na Slika 36 prikazan je luk iznad ulaznih vrata palače Grisogono pokraj Peristila, najveće palače u Splitu romaničkoga stila, barem prema onome što nam je poznato. Na slici je vidljiv sedlasti luk ukrašen lovorovim listovima s detaljnim profilacijama, motivom koji se ponavlja na nadvratniku i dovratnicima. Opisani elementi nalaze se na istoj zgradi kao i romanički luk sa Slika 34, što svjedoči gotičkim nadogradnjama na već postojećoj romaničkoj zgradi.

Slika 37 Luk serliane prvoga kata palače Cindro

Na Slika 37 vidljiv je luk prvoga kata palače Cindro. Jednostavnoga je oblika, ukrašen kanelirama i maskeronom koji je postavljen na središtu luka. Maskeron na luku serliane prvoga kata ima ljut izraz lica i zatvorena usta, a maskeron na luku serliane drugoga kata ima otvorena usta. Datacija palače Cindro u početak 18. stoljeća je poznata i potvrđena, a način oblikovanja lukova, koji su vrlo različiti od ostalih lukova u ulici, posebno se ističe s obzirom na činjenicu da je palača Cindro jedan od najuspješnijih primjera barokne arhitekture u Splitu. Stoga su kanelirani lukovi s ukrasnim maskeronima velik pokazatelj stilskoga razvoja ove arhitektonske dekoracije općenito, a posebno u kontekstu Ulice Petra Krešimira IV.

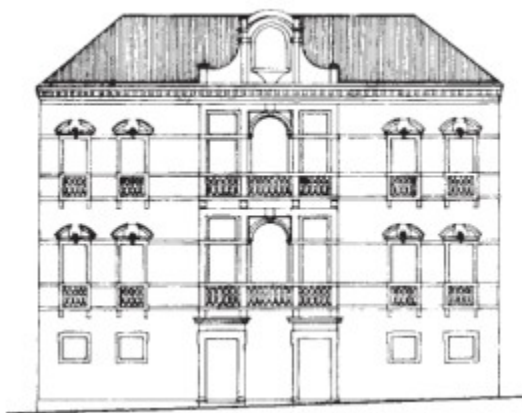

Slika 38 Lukovi u prizemlju na adresi Krešimirova ulica 2

Na Slika 38 vidljivi su lukovi kolonade iz prizemlja zgrade na adresi Krešimirova ulica 2. Kolonade su iskorištene kao prozori i ulazna vrata, a sastoje se od profiliranih lukova koji su oslonjeni na stubove. Stubovi su ukrašeni kvadratnim profilacijama koje stvaraju nekoliko različitih razina udubljenja, dok se u središnjem, najuduljenijem polju nalazi šesterokutni motiv. Lukovi na Slika 38 vjerojatno spadaju u 19. stoljeće te ilustriraju povratak jednostavnijim oblikovnim rješenjima kada je u pitanju arhitektonska dekoracija. Počevši s romaničkim lukom na Slika 34, koji je u potpunosti neukrašen, preko reljefno razrađenih gotičkih lukova na Slika 35 i Slika 36 te decentnog, ali i dalje stilski definiranog luka na Slika 37, lukovi u Krešimirovoj ulici staju s primjerom na adresi Krešimirova ulica 2. Lukovi sa Slika 38 ukrašeni su blagim profilacijama koje naglašavaju lučni oblik otvora, ali svojom jednostavnošću ne privlače preveliku pozornost.

4. 4. Luminari

Luminari su krovni prozori izrasli iz plohe krova s dvjema bočnim zidanim stranicama, prozorom koji je paralelan s krovnim vijencem i vlastitim zasebnim krovićem. Po oblikovanju krova luminari se razlikuju tijekom stoljeća.⁴² Javljaju se tijekom 18. stoljeća, ali krajem stoljeća polako iščezavaju da bi u nadogradnjama tijekom 19. stoljeća bili u potpunosti izostavljeni.⁴³

Slika 39 Južno pročelje palače Cindro (Jakaša 2002, 59)

Luminari su prepoznatljiv element oblikovanja pročelja tijekom baroka te su u Splitu često korišteni na potkrovlju. Njihova pojava aludira na aktivaciju potkrovnoga prostora, a u artikulaciji pročelja pridonose isticanju središnje osi i vertikalnoj integraciji elemenata. Oblik im je uglavnom isti, pravokutan sa zabatnim završetkom, ali luminar na palači Cindro ističe se atikom s valovitim linijama koje obogaćuju obrise pročelja.⁴⁴ Luminar je prekrasno ukrašen, razveden različitim profilacijama i naglašen bočnim kulisama koje ga čine jednako širokim poput serliani na prvome i drugome katu. Kompozicija luminara prati oblik trokuta, što naglašava

⁴² Šprljan 2023, 93

⁴³ Jakaša 2002, 63

⁴⁴ Jakaša 2002, 63

simetriju i monumentalnost južnoga pročelja palače kojoj služi poput naglavne krune. Na Slika 39 vidljiv je nacrtani luminar kojega je iz uske ulice teško vidjeti i fotografirati.

Slika 40 Luminari na adresi Krešimirova ulica 11

Na Slika 40 vide se plitki i tipično oblikovani luminari, uočljivi na adresi Krešimirova ulica 11. Jednostavnoga su oblika, pravokutni bez ukrasa i smješteni su na sredini pročelja, što pridonosi općem dojmu simetrije kojega čitavo pročelje ostavlja.

4. 5. Okovi / kovinski proizvodi

Okovi su metalni dijelovi pokućstva, prozora i vrata koji služe za zaštitu i učvršćivanje. Tijekom stoljeća njihova u potpunosti funkcionalna namjena prelazi u dekorativnu. Od rimskog doba do gotike i renesanse izrađuju se okovi od kovanog željeza, a od 17. st. od ukrašene mjedi i bronce. Okovi se kasnije često pozlaćuju.⁴⁵

⁴⁵ Bilić 2014, 673

Slika 41 Prozor prizemlja južnog pročelja palače Cindro

Na Slika 41 vidljiv je primjer jednostavnog četverokutnog prozora s metalnim rešetkama. Okvir prozora načinjen je od kamena, blago je profiliran i prati osnovni četverokutni oblik. U ovo potpoglavlje moguće je umetnuti i primjer balustrade na adresi Krešimirova ulica 2, ali zbog toga što je ista već obrađena u poglavlju o balkonima, za ponavljanjem nema potrebe.

4. 6. Pilastr i stubovi

Pilastar je pravokutna zidna istaka nalik plosnatom stupcu s bazom i kapitelom priljubljenim uza zid. Osim konstruktivne, uglavnom ima dekorativnu ulogu, a obično nosi obilježje stupovnoga reda.⁴⁶ Za razliku od pilastra, stubovi imaju važnu konstruktivnu ulogu, ne samo ukrasnu, stoga se razlikuju svojom nosivošću.

⁴⁶ Bilić 2014, 727

Slika 42 Dovratnik zapadnih ulaznih vrata sjevernoga pročelja palače Grisogono

Slika 43 Kapitel dovratnika zapadnih ulaznih vrata sjevernoga pročelja palače Grisogono

Na Slika 42 prikazan je puni dovratnik zapadnih ulaznih vrata sjevernoga pročelja palače Grisogono s neobično stiliziranim kapitelom koji odudara od ostalih portala radionice Jurja Dalmatinca.⁴⁷ Portal je ukrašen perforiranim lovorovim listovima, a na vrhu pilastra nalazi se izvrsno očuvan kapitel s volutama i bogatim biljnim motivima, vidljiv na Slika 43.

⁴⁷ Kečkemet 1988, 42

Slika 44 Stub sjevernog pročelja zgrade na adresi Krešimirova ulica 2

Stub sjevernoga pročelja jedne od zgrada u Krešimirovoj ulici, vidljiv na Slika 44, ukrašen je jednostavnim pravokutnim profiliranim okvirima unutar kojih se nalazi motiv šesterokuta. Na navedenim slikama vidljivi su kompleksniji i jednostavniji primjeri ukrašavanja, ovisno o razdoblju tijekom kojega je zgrada sagrađena ili pregrađena.

4. 7. Prozori

Prozor je otvor u zidu, rjeđe krovu ili stropu, koji služi za prirodno osvjetljenje i prozračivanje unutrašnjeg prostora te kao vidik prema van. Obično se sastoji od doprozornika odnosno nepokretnog okvira ugrađenog u zidni otvor, te krila, pokretnog ostakljenog okvira koji sjeda u doprozornik. Otvor može biti premošćen gredom, koja se naziva arhitrav, nadprozornik

ili nadvoj, ili lukom, a svi prenose opterećenje dijela zida iznad otvora na bočne strane. Ovisno o stilskom razdoblju i reprezentativnosti građevine arhitravi, nadvoji i lukovi mogu biti ukrašeni bogatom plastičnom dekoracijom, a ostakljenje može biti izvedeno vitrajem.⁴⁸

Slika 45 Prozor sjevernoga pročelja palače Grisogono

Slika 46 Prozor sjevernoga pročelja palače Grisogono

Na Slika 45 i 38 vidljiva su dva različita prozora koja se nalaze na istoj zgradi, palači obitelji Grisogono. Palača Grisogono i njezina pregradnja starije romaničke kuće datira se u drugu polovicu 15. stoljeća, nakon što Juraj Dalmatinac započinje sa svojim radovima u Splitu. Spada u nešto kasniji rad Jurjeve splitske radionice i pretpostavlja se da je nastao pod vodstvom njegovog suradnika Andrije Alešija.⁴⁹ Prozor na Slika 45, monofora, tipičnog je gotičkog izgleda: nad pilastrima s jednostavnim profiliranim kapitelima nalazi se sedlasti luk s nazubljenim rubom, a unutar njega je trilobirani luk. Na Slika 46 vidljiv je jednostavan pravokutan prozor bez ikakvih ukrasa. Doprozornik i nadprozornik sačinjavaju neukrašeni kameni blokovi.

⁴⁸ Bilić 2014, 766

⁴⁹ Kečkemet 1988, 42

Slika 47 Prozori prizemlja južnog pročelja palače Cindro

Na Slika 47 prikazan je jednostavan, a ipak ukrašen tip prozora. Prozori su ukrašeni profilacijama s izbočenim elementima na rubovima prozora. Ostatak Krešimirove ulice krasi uglavnom u potpunosti jednostavni prozori poput onoga na Slika 46, osim naravno prekrasnih baroknih prozora na balkonima palače Cindro, koji su već opisani u potpoglavlju o balkonima. Ovdje je vidljiv pravokutni vijenac profilacija koji prati oblik prozora, a nalikuju im primjeri na adresama Krešimirova ulica 5 i Krešimirova ulica 8 koji oponašaju ukrase na otvorima palače Cindro.

4. 8. Reljefi

Reljef je kiparsko ostvarenje na kojem prikazana figura, figuralna kompozicija ili predmet ne stoji slobodno u prostoru, već je vezan za ravnu površinu. Prema stupnju ispupčenja razlikuju se dvije glavne vrste reljefa: niski, plošan i neznatno se izdiže nad plohom, te visoki, s jako

naglašenom modelacijom figura, a među njima postoji veći broj prijelaznih oblika. Reljef služi za dekoraciju i raščlanjivanje građevina.⁵⁰

Slika 48 Reljef na sjevernome pročelju zgrade na adresi Krešimirova ulica 8

U pravokutnome blago profiliranome okviru nalazi se lav oslonjen na svoje stražnje noge s otvorenim ustima. Reljef je nalik nekakvome grbu, ali mu nedostaju ostali elementi koji bi ga činili jednim poput štita kao nositelja simboličke figure, nekakve kacige ili krune.

4. 9. Ulazi

Ulazni portali su otvori u zidu koji omogućavaju pristup u nekakav prostor i izlazak iz njega. Sačinjava ih okvir koji je najčešće kamen, a može biti sačinjen i od drugih materijala poput drva ili opeke.

⁵⁰ Bilić 2014, 791

Slika 49 Ulazni portal sjevernoga pročelja palače Grisogono

Slika 50 Ulaz sjevernoga pročelja palače Grisogono

Na Slika 49 i Slika 50 vidljiva su dva različita primjera s iste zgrade u Krešimirovoj ulici, palače obitelji Grisogono. Kao što je u potpoglavlju o pilastrima i prozorima već rečeno, jer su u njima obrađeni arhitektonski elementi s palače Grisogono, na pregradnji iz druge polovice 15. stoljeća radilo se u stilu radionice Jurja Dalmatinca. Vrata sa Slika 49 izrađena su prema gotičkome načinu ukrašavanja, iako malo odstupaju od tipičnih elemenata Jurjeve radionice.⁵¹ Vrata sa Slika 50 su primjer tipičnih romaničkih vrata na koljeno odnosno prozora na lakat.⁵² Ova dva primjera pokazuju nam povijesnu i stilsku slojevitost koja je prisutna u Dioklecijanovoj palači. Na istim zgradama nalaze se elementi iz različitih stilskih perioda zbog čestih i uobičajenih pregradnji, pa su zgrade često asimetrično uređene s vidljivim prezidanim dijelovima.

⁵¹ Kečkemet 1988, 42

⁵² Kečkemet 1988, 20

Slika 51 Ulazni portal i prozori na adresi Krešimirova ulica 11

Na Slika 51 prikazan je profilirani ukras koji se nalazi oko ulaza i prozora u prizemlju zgrade na adresi Krešimirova ulica 11. Oblikom je jednostavan i nalikuje ukrasima sa Slika 55 i Slika 56 zbog jednostavnog, ali efektivnog dodatka. Razlikuje ih blago zakrivljena linija nad izbočenim dijelovima na rubovima prozora na Slika 51, dok su profilacije na palači Cindro i zgradi na adresi Krešimirova ulica 8 u potpunosti ravne, a profilirane linije su ponešto deblje.

Na Slika 52 i Slika 53 vidljiva su dva jednostavno oblikovana ulaza na adresama Krešimirova ulica 9 i Krešimirova ulica 11. Iako su smješteni u neposrednoj blizini i moguće je da su nastali tijekom sličnog vremenskog perioda, monumentalnost njihove obrade uvelike se razlikuje. Vrata na adresi Krešimirova 9 imaju jednostavan pravokutan kameni okvir s reljefnim ukrasom nad nadvratnikom. Vrata na adresi Krešimirova 11 također su jednostavnog ukrasa, ali su profinjenijeg zdanja. Nad pravokutnim okvirom, čiji je unutrašnji rub istaknut finom profilacijom, nalazi se deblje ispupčenje koje naglašava ulaz, ali ga ne nadjačava.

Slika 52 Ulazni portal na adresi
Krešimirova ulica 9

Slika 53 Bočni ulazni portal na
adresu Krešimirova ulica 11

Na Slika 54 vidljiv je još jedan primjer jednostavnijega portala s kamenim pravokutnim, neukrašenim okvirom. Vjerojatno je da su takvi okviri nastali za vrijeme romanike i zadržali se unatoč promjenama na zgradi jer je prikazani ulaz smješten u bočnoj uličici, stoga nije primjetan koliko i južno pročelje zgrade.

Slika 54 Ulazni portal na
istočnome zidu na adresi
Krešimirova ulica 5

Slika 55 Jedna od dvaju vrata južnoga pročelja palače Cindro

Slika 56 Ulazni portal na adresi Krešimirova ulica 8

Na Slika 55 vidljiv je jedan od dvaju ulaznih portala južnoga pročelja palače Cindro. Datiran je u prvu polovicu 18. stoljeća te je ukrašen slično prozorima prizemlja. Jednostavan pravokutni ulaz ukrašen je izbočenim profilacijama koje prate oblik ulaza. Nad ulazom je gotovo lebdeći okapnik koji je umetnut u zidnu plohu. Primjer spada među jednostavnije oblikovane ulaze u Krešimirovoj ulici, ali su ipak prisutne suptilne dekoracije. Identična su ulaznome portalu na adresi Krešimirova ulica 8, koji je vidljiv na Slika 56, što upućuje na vremensku bliskost u izradi, odnosno što ih datira u 18. stoljeće.

4. 10. Abecedni popis motiva

4. 10. 1. Akant

U grčkoj umjetnosti, stilizirani oblik akantusova lista čest je dekorativni element, posebno na korintskom kapitelu. Iz korintskog kapitela prelazi u rimsku umjetnost i umjetnost kasnijih stoljeća. Pojavljuje se i razvija kao motiv u kasnijim europskim stilovima, osobito baroku.⁵³

Slika 57 Akantusov list na konzolama balkon zgrade na adresi Krešimirova ulica 11

Slika 58 Akantusov list na konzolama bočnih balkona na palači Cindro

⁵³ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/akant>

Slika 59 Akantusovi listovi na konzolama nadsvjetala na serliani palače Cindro

Slika 60 Akantusovi listovi na kapitelu
dovratnika ulaznoga portala palače
Grisogono

4. 10. 2. Girlande

Girlande su vijenac od lišća, cvijeća i plodova koji služi kao ukras zgradama, slavlucima i crkvama za vrijeme svečanosti. U arhitekturi se javlja kao reljefni ornament od kamena, sadre, terakote i drva te kao slikana dekoracija u boji. Poznat je od doba antike, preko renesanse i baroka, sve do klasicizma.⁵⁴

⁵⁴ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/girlanda>

Slika 61 Girlanda na luku nadvratnika ulaznoga portala palače Grisogono

Slika 62 Girlanda na dovratniku ulaznoga portala palače Grisogono

4. 10. 3. Maskeron

Maskeron je plastični ukras u obliku čovječjega lica te je prikazan kao oveća maska, redovito s grotesknim crtama lica. U arhitekturi se najčešće javlja kao dekoracija na kapitelima stupova, konzolama i fontanama.⁵⁵

⁵⁵ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/maskeron>

Slika 63 Maskeron na luku serliane prvoga kata palače Cindro

Slika 64 Maskeron na luku serliane drugoga kata palače Cindro

4. 10. 4. Školjka

Školjka je čest motiv za vrijeme baroka, a samo ime umjetničkog pokreta dobilo je ime po tamnome, nepravilno oblikovanome biseru. U arhitekturi se često javlja kao ukrasni plastični motiv.⁵⁶

Slika 65 Ukrasni motiv školjke na bočnim balkonima palače Cindro

4. 10. 5. Voluta

Voluta je obvezni dio jonskoga, korintskoga i kompozitnoga kapitela, a često se javlja na konzolama. Uz kapitele, volute se upotrebljavaju pri oblikovanju podupirajućih konzola i na zabatnim pročeljima.⁵⁷

⁵⁶ <https://enciklopedija.hr/clanak/barok>

⁵⁷ <http://struna.ihjj.hr/naziv/voluta/50491/#naziv>

Slika 66 Volute na kapitelima balkona zgrade na adresi Krešimirova ulica 11

Slika 67 Voluta na konzolama bočnih balkona na palači Cindro

Slika 68 Volute na konzolama nadsvjetala na serliani palače Cindro

Slika 69 Volute na kapitelu dovratnika ulaznoga portala palače Grisogono

5. Zaključak

Tijekom povijesti, od stoljeća zrelog srednjeg vijeka pa sve do 20. stoljeća, zapadni krak *decumanusa* je sužavan do danas poznate širine. Započevši s romaničkim intervencijama zatečenog stanja Dioklecijanove palače, Ulica Petra Krešimira IV. zadobila je svoje novo lice koje je odgovaralo potražnji ondašnjeg rastućeg stanovništva. Iako je pretpostavljeno da su sve zgrade u ulici nastale pregradnjama i prenamjenama postojećih romaničkih zgrada, romanička faza istih poznata nam je samo na palači Grisogono i još jednoj zgradi koja je kasnije nažalost porušena. Analiza arhitektonske dekoracije u ulici pridonijela je vizualizaciji postupne transformacije iz jedne od najbitnijih ulica čitavog srednjovjekovnog grada u žilu kucavicu stare gradske jezgre, te je omogućila i sustavan prikaz trenutnoga stanja ulice. Većina zgrada koje se nalaze na glavnoj trasi ulice u dobrome su stanju, ali kada se zađe u skrivenije dijelove Palače, poput sporednih slijepih uličica, otkriju se više puta prezidavani otvori u koje su naguravani razni materijali, stari, potamnjeni i oljušteni slojevi žbuke te prostori koji nisu adekvatno iskorištavani, pa su takvi i zapušteni. Stanje zaboravljenih kutaka Palače u kontrastu je s vrijednim primjerima stambene arhitekture, među kojima se u kontekstu Krešimirove ulice ističu palača Cindro i palača Grisogono. Palača Cindro, smatrana najuspješnijim plodom baroka u Splitu, dom je prekrasno izvedenoj i kvalitetno očuvanoj arhitektonskoj dekoraciji koja odiše najbitnijim odlikama barokne arhitekture. Palača Grisogono na sebi ima retrospektivnu kolekciju i romaničkih i gotičkih detalja koji su zbog izvrsne očuvanosti svjedoci sužavanja ulice koje je počelo s prvom fazom izgradnje same današnje palače. Među ostalim zgradama u ulici ističu se tek pokoji detalji prema kojima se zgrade mogu približno datirati i iz kojih se mogu iščitati neki preuzeti utjecaji. Ovakav prikaz arhitektonske dekoracije služi kao bilješka o trenutnome stanju povijesno bitnoga puta, uz kronološke prikaze razvoja uočene dekoracije.

6. Literatura

1. Bilić, Josip (ur.). 2014. *Likovni leksikon*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
2. Perojević, Snježana i Katja Marasović, Jerko Marasović. 2009. Istraživanja Dioklecijanove palače od 1985. do 2005. godine u: *Dioklecijan, tetrarhija i Dioklecijanova palača: o 1700. obljetnici postojanja*.
3. Marasović, Tomislav. 2008. *Dalmatia praeromanica, sv. 1*. Split-Zagreb: Književni krug Split / Muzej hrvatskih arheoloških spomenika / Arhitektonski fakultet sveučilišta u Zagrebu.
4. Marasović, Tomislav. 2011. *Dalmatia praeromanica, sv. 3*. Split-Zagreb: Književni krug Split / Muzej hrvatskih arheoloških spomenika / Arhitektonski fakultet sveučilišta u Zagrebu.
5. Marasović, Tomislav i Franko Oreb. 1977. Obrada graditeljskog nasljeđa u okviru projekta Splitski poluotok: Program za provedbeni urbanistički plan. *Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske 3*: 75-108.
6. Marasović, Jerko i Tomislav Marasović. 1968. *Dioklecijanova palača*. Zagreb: „Zora” izdavačko poduzeće.
7. Kečkemet, Duško. 1988. *Juraj Dalmatinac i gotička arhitektura u Splitu*. Split: Književni krug.
8. Marasović, Katja i Tomislav Marasović. „Naseljavanje Dioklecijanove palače” u: *Munuscula in honorem Željko Rapanić*, ur. Jurković, M., Milošević, A. Split-Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i srednji vijek – Motovun, 2012. str. 93–113.
9. Bužančić, Radoslav. 2011. Dioklecijanova palača. Kastron Aspalathos i njegov Palatium Sacrum. *Klesarstvo i graditeljstvo 22* 1–2: 4–39.
10. Madiraca, Vinko. 2011. Sondažna arheološka istraživanja na prostoru crkve sv. Roka i Peristila Dioklecijanove palače u Splitu. *Kulturna baština 37*: 127–142.
11. Horvat-Levaj, Katarina. 2015. *Barokna arhitektura*. Zagreb: Ljevak.

12. Jakaša, Viki. 2002. Barokna stambena arhitektura u Splitu. *Radovi instituta za povijest umjetnosti* 26: 57–68.
13. Fisković, Cvito. 1952. Romaničke kuće u Splitu i Trogiru. *Starohrvatska prosvjeta* III 2: 129–178.
14. Šprljan, Ivo. 2023. Arhitektonski detalji u eksterijerima Šibenika. Šibenik: Društvo za očuvanje šibenske baštine Juraj Dalmatinac.

MREŽNI IZVORI:

akant. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 15.9.2024. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/akant>>.

barok. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 15.9.2024. <<https://enciklopedija.hr/clanak/barok>>.

girlanda. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 15.9.2024. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/girlanda>>.

maskeron. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 15.9.2024. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/maskeron>>.

<http://struna.ihjj.hr/naziv/voluta/50491/#naziv> (pristupljeno 15.9.2024.)

Sažetak

Cilj ovoga rada jest bilježenje stvarnoga stanja arhitektonske dekoracije u Ulici Petra Krešimira IV. kako bi se ista analizirala, usporedila, datirala i kronološki smjestila u međuodnosu zatečenih elemenata. Počevši s povijesnim informacijama koje razvoj arhitekture u Krešimirovoj ulici smještaju u konkretan vremenski okvir, rad se dalje grana na kataloške obrasce i zaključna razmatranja. U kataloškim se obrascima nalaze arhitektonski elementi poput ulaznih portala, prozora, balkona i luminara te određeni podatci vezani za svaki od elemenata. Zaključna razmatranja služe kao poglavlje posvećeno raspravama o kronologiji i oblikovnim rješenjima svakog od prethodno izdvojenih elemenata. Važnost rada počiva u prikladnome bilježenju arhitektonske dekoracije kako bi se stvarno stanje Krešimirove ulice usporedilo s prethodno poznatim informacijama o specifičnim umjetničkim razdobljima i utjecajima koje su ista imala na arhitektonsku djelatnost u Splitu. Sustavnim zapažanjem arhitektonske dekoracije u Krešimirovoj ulici zabilježeni su prekrasni primjeri romaničke i gotičke arhitekture na palači Grisogono, te barokne arhitekture na palači Cindro. Vrijedi istaknuti i dekoraciju na adresi Krešimirova ulica 11 koja u mnogim aspektima uspješno oponaša dekoraciju s palače Cindro, što je dobar pokazatelj važnosti oblikovnih rješenja na palači Cindro, ali i sama nudi neka drukčija dekorativna rješenja.

Ključne riječi: Ulica Petra Krešimira IV., arhitektonska dekoracija, *decumanus*, Dioklecijanova palača

Abstract

The aim of this paper is to document the current state of the architectural decoration in Petar Krešimir IV Street, in order to analyze, compare, date, and chronologically place the observed elements. Beginning with historical information that situates the development of architecture in Krešimirova Street within a specific time frame, the paper then branches into catalog forms and concluding considerations. The catalog forms include architectural elements such as entrance portals, windows, balconies, and luminaires, along with specific data related to each of the elements. The concluding considerations serve as a chapter dedicated to discussions on the chronology and design solutions of each of the previously identified elements. The significance of the work lies in the accurate documentation of architectural decoration to compare the current state of Krešimirova Street with previously known information about specific artistic periods and their influences on architectural activity in Split. Through systematic observation of the architectural decoration in Krešimirova Street, beautiful examples of Romanesque and Gothic architecture on the Grisogono Palace, as well as Baroque architecture on the Cindro Palace, have been recorded. Notably, the decoration at Krešimirova Street 11 closely resembles the decoration on the Cindro Palace in many aspects, which highlights the importance of the design solutions used on the Cindro Palace, but it also offers some different decorative solutions.

Keywords: Petar Krešimir IV Street, architectural decoration, *decumanus*, Diocletian's Palace

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

kojom ja Lucia Ema Duvnjak, kao autorica završnog rada dajem suglasnost Filozofskom fakultetu u Splitu, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom *Arhitektonska dekoracija u Ulici Petra Krešimira IV. u Splitu* koristi na način da ga, u svrhu stavljanja na raspolaganje javnosti, kao cjeloviti tekst ili u skraćenom obliku trajno objavi u javno dostupni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu, Sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Splitu te Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a sve u skladu sa *Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima* i dobrom akademskom praksom.

Korištenje završnog rada na navedeni način ustupam bez naknade.

Split, 18. rujna 2024.

Potpis

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Lucia Ema Duvnjak, kao pristupnica za stjecanje zvanja prvostupnice povijesti umjetnosti, izjavljujem da je ovaj završni/diplomski rad rezultat isključivo mogega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i literatura. Izjavljujem da ni jedan dio završnoga/diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, stoga ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga/diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 18. rujna 2024.

Potpis

**IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOGA RADA U DIGITALNI REPOZITORIJ
FILOZOFSKOGA FAKULTETA U SPLITU**

Studentica: Lucia Ema Duvnjak

Naslov rada: Arhitektonska dekoracija u Ulici Petra Krešimira IV. u Splitu

Znanstveno područje: Povijest umjetnosti

Znanstveno polje: Povijest umjetnosti

Vrsta rada: Završni rad

Mentor/Mentorica rada (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime): Kristina Babić, v. pred.

Sumentor/Sumentorica rada (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime):

Članovi Povjerenstva (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime): Ana Torlak, doc. dr. sc.; Vedran Barbarić, izv. prof. dr. sc.; Frane Prpa, asistent

Ovom izjavom potvrđujem da sam autorica predanoga završnoga rada i da sadržaj njegove elektroničke inačice potpuno odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude u otvorenom pristupu.

U slučaju potrebe (dodatnoga) ograničavanja pristupa Vašemu ocjenskomu radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnomu tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak: Split, 18. rujna 2024.

Potpis studenta/studentice:

